Nr. 111 (150)
Viljandis,
neljapäeval, 29. sept. 1932.

★

Ilmub Sakala Kirjastusühingu väljaandel neli korda nädalas: teisipäeval, neljapäeval, laupäeval ja pühapäeval, kusjuures pühapäevane number kannab nime „Sakala Pühapäev" („Pühapäev").

Hinnata kaasandeks: „Sakala" tähtraamat, rebitav seinakalender, kokkuköidetav jutulisa, piltidega illustratud nädalaleht „Sõnapilt" ning pooleaasta ja pikema-aja tellijaile põllutööajakiri „Uus Talu".

Aadress: „SAKALA", Viljandis.

Sakala.

ASUTANUD C. R. JAKOBSON A. 1878.
Päätoimetaja KAAREL BAARS, vannutatud advokaat.

Üksiknumber 5 senti.

Tellimise hind: a) 4 korda nädalas (pooleaasta ja pikema-aja tellijaile „Uus Talu" kaasas): 1 kuu 70 s., 2 k. 140 s., 3 k. 2 kr., 6 k. 4 kr., 12 k. 8 kr.; b) 3 korda nädalas (ilma pühapäevase numbrita ja „Uus Taluta"): 1 kuu 60 s., 2 k. 120 s., 3 k. 160 s., 6 k. 310 s., 12 k. 610 s. c) Läti- ja Leedumaale 50% ja mujale välismaale 100% kallim. Aadressi muutmine 25 s.

Kuulutuste hind: kuulutuseküljel — 5 snt., 1-sel lhk. — 10 snt., tekstis kuulutusekirjaga — 12 snt., tekstis tekstikirjaga või eriliste tingimustega paigutamise suhtes — 15 s. iga mm ühel veerul. Välismaalised 100% kallimad, värvilised kokkuleppel.

TALITUS asub Viljandis, Lossi tn. 22, Sakala Panga majas, alumisel korral. Avatud äripäeviti kella 8—17, teiste ilmumise eelõhtutel ka kella 19—23-ni. Telefon 2-31, postkast 32, pangaarve: Sakala Pangas, Viljandis. Talitus õiendab: „Sakala" äriasju: võtab vastu tellimisi ja kuulutusi, müüb üksiknumbreid ning korraldab lehe väljasaatmist tellijaile. Kuulutusi ilmuvasse numbrisse võetakse vastu lehe ilmumise eelpäevadel ainult kuni kella 13-ni, järgmisse numbrisse ja teistel päevadel aga talituse lahtiolekul.

TOIMETUS asub Viljandis, Lossi tän. 22, Sakala Panga majas, II korral. Kõnetunnid kella 10—12. Telefonid: üldine 31, trükikojas 2-31, päätoimetaja kabinett 3 ja korter 97, toimetaja Aleks. Looritsa kabinett 2-31 ja korter 2-51. Käsikirjad tulevad kirjutada tindiga või kirjutusmasinal selgelt ja puhtalt paberi ühele küljele, igal kirjutisel autori allkiri kirjutatud iga artikli ülemisele äärele. Tarvitamata käsikirju alles ei hoita, juurdemaksuga kirju postist välja ei osteta ja nimeta kirju ei kaasstata.

Esietenduskino
„Täht"

29. septembrist alates.
Esietenduseks erakorralisem saksakeelne helifilm 12 jaos.

Õhukangelased

Pääosades: Dorothy Jordan, Vallace Beery, Clack Gable. „M.G.M." firma, kes on alati püüdnud oma filmides publikule pakkuda midagi uut ja waatamiswäärset, pakub selle filmiga tõesti midagi erakordselt haruldast. Wõib oletada, et meil niipea samawäärtusliku kennufilmi nägemiseks wõimalust ei awane

II Huwitaw lisapala.

Ärge jätke Teiegi seda filmi waatamata. Ta on nauditawaks waheldueks wiimasel ajal tüütawaks muutunud helioperett-jantide lainele.

Algus ärip. kell 6 pl., pühap. kell 3 pl. Kassa awatud k. 10-ni õht.

Sakala Pank

Viljandis, Lossi tänav oma majas
Telefonid: üldine 14
juhatus 3

Toimetab kõiki pangaoperatsioone

Panga juures
Eestimaa Kinnitus A.-S. „EKA" pääagentuur

Kas kojarevolutsioon Kremlis?

Pahempoolne ja parempoolne vastasrind arvustamas kolhooside politikat ja viieaasta plaani

KÕNELDAKSE STALINI MÕJU LANGUSEST PARTEIS JA VOROSHILOVIST KUI TÕUSVAST TÄHEST

„18 enamlase" läkitus seltsimeestele

Hiljuti hakkasid Wenemaalt tulema kuulduseb, et kõikwõimsa diktaatori Stalini täht on hakanud kahwatuma. Temale olewat saanud tõsiseks wõistlejaks sõjakomissar Woroshilow. Tol ajal wiibis partei pääsekretär Stalin puhkusel, kus nimelt, seda keegi ei teadnud. Puhkuseaega kasutasidki Stalini wastased oma rinde korraldamiseks. Woroshilow käis Kroonlinnas, kus punalaewastiku aastapäewal pidas suure politilise kõne, millel olnud nii suur mõju, et punased meremeheb, kes pidid wabanema teenistusest, on otsustanud massiliselt jääda wabatahtlikult punalaewastikku edasi ja mitusada punast merewäelast olewat astunud partei ridadesse. See kõneles selget keelt, et Woroshilowi kaal parteis kaswab. Sieti on Woroshilowil punawäes alati olnud suur mõju ja partei juhtidel on tulnud alati arwestada punawäe meeleoludega.

Nääb, kus kolhoosipolitika on läbi kukkunud ja wiieaastaplaani teostamises tekkinud suured puuduseb, on Woroshilowi grupp, kes oli arwustawal seisukohal kollektiiwmajapidamise sundusliku sisseseadmise suhtes, saanud hoogu ja tõstab pääd Stalini ja tema ustawama kaaslase juut Kaganowitshi wastu, kes olid tulised kolhoosside pooldajad.

Kõigist Wenemaa nurkadest tulewad nüüd teated Stalini mõju wähenemise kohta ja wastasrindlaste ülestõusmisest diktaatori wastu. Waremini oli Stalinil ja tema poolbajatel partei ridades küllaltki wastaseid, kuid üksi wastasrindlane wiimaste kastate jookful ei julgenud awalikult partei juhi wastu tõsta häält. Wiimane suurem „wastuhakkamine" oli siis, kui Trotski weel oli Wenemaal. Trotski likwideerimise ja maalt wäljasaatmisega likwideerus ifeeneseet ka aktiiwne wastasrind. Nüüd on esimest korda nii paremkui ka pahempoolseb wastasrindlaseb jälle julgust saanud partei koosolekutel awalikult arwustada partei juhi politikat, eriti wiieaastaplaani ja sunduslikku kolhoosi. Muidugi ei tähenda praegune wastasrinna aktiiwsus weel seda, et Stalin oleks troonilt tõugatud. Ennemini wõib uskuda, et see kawal grustiinlane, kes hoiab kindlalt oma kätes partei aparaati, oskab oma wõimu ära kasutada nii, et ta ka seekord tuleb wälja wõitjana.

„Sotsl. Westniku" Moskwa kirjasaatja, kes harilikult on wäga hästi informeeritud Nõukogude walitsuse meeleoludest, kirjutab, et praegu on märgata Moskwas kommunistliku partei juhtiwates organites wastasrinna bloki tekkimist. Selle bloki sihiks olewat Stalini täielik eemaldamine parteijuhi kohalt. Bloki esimeseks saawutiseks oli kirja koostamine, mis saadeti filmapaistwamatele kommunistidele ja milles kutsutakse üles kihutama minema partei juhtiwad tegelaseb, kes on wastutawad wiisaastaku läbikukkumise ja isiku diktatuuri fisseseadmises parteis. „Sotsl. Westniku" kirjasaatja ütleb, et tähendatud opositsionääride kirjas on öelbud terawusi Stalini politikale nii siseriigi kui wälispolitiliste sammude suhtes. Esimene süüdistus, mis nähtawasti on tõstetud pahempoolse wastasrinna poolt, seisab selles, et Stalin olewat Kominterni haaranud oma wõimu alla ja juhtiwat seda wäliskomissariaadi tahtmise ja huwide kohaselt. Arwustajad ei ole rahul, et Komintern on jääkud kõrwale Hiina sündmustes, ei ole osa wõtnud politilisteet ja sotsiaalsetest kokkupõrgeteet Saksamaal ja üldse kaotawat oma mõju tööliste masside pääle.

„18 enamlase kiri", nagu seda wastasrindlaste läkitust nimetatakse, süüdistab Stalinit selles, et tal polewat mingit sirgejooneliist politikat. Kogu tema sisepolitika olewat kõwerjooneline ja juhuslik. Partei ülesandeid muudetakse wahetpidamata. Kord kuulutatakse esmajärgulise tähtsuse osalisteks rasketööstuse arendamine, siis tööliste materjaalsete nõuete rahuldamine, siis jälle kolhoositamine, selle järele aga kohe talupoegade kaitsmine. Kirjakirjutajate arwates olewat kõikumine maapolitika ja talupoegade suhtes parteile kõige hädaohtlikum. Nende arwates oleks pidanud kas järjekindlalt jatkama kollektiiwseerimise politikat wõi järsult sellele põõrama selja, nagu seda tegi Lenin oma Nepi ajal. Kõige raskemaks kuriteoks wastasrindlaseb loewad seda Stalini kallakut, mis kutsub wälja äritatud meeleolu rahwamassides. Stalini isiklik rezhiim rõhub kõiki, töölised lahkuwad parteist, partei reamehed eemalduwad, tundes juhte tegewat endale tüli, ning wäljapääsuks nähakse ainult üht teed: kõrwaldada juhikohalt praegune kõrgem wõimukandja, kellest kardetakse, et ta wiiks partei lagunemisele.

Wõile walmistatakse teed

Eksportööride esindajad sõidavad Inglismaale oktoobris

OODATAKSE SAKSA KONTINGENTIDE SELGUMIST

Eesti wõiekspordiõrid lükkasid edasi oma sõidu Inglismaale, et oodata ära Saksa wõikontingentide kujunemist. Loodetakse, et Saksamaalt saabuwad selged teated kontingentide kohta juba nädala pärast. Siis oleks wõimalik sõitu Inglismaale ette wõtta oktoobrikuul.

P. k. „Estonia" direktor R. Uritam sõidab Tallinnast wälja laupäewal. Teel ta peatub Berliinis, kus saab kokku hr. Chr. Rotermanniga, kellega koos sõidetakse Inglismaale. Wõimalik on ka peatumine Belgias, kus meie wõile leidub turgu, ainult kontingentide kord jätab sääl soowida. Saanud kätte wajalised andmed meie wõi tähtsamate turgude olukorrast, on ekspordiõride esindajatel wõimalik esineda Inglismaal juba kindlate ettepanekutega. Eesti ekspordiõrid soowiwad, et meie wõid saadetaks Põhja-Inglismaale, kuhu seni läheb wähe, edaspidi püüwates kogustes kindlate lepingute alusel. Raskust teeb aga asjaolu, et meie toodang on wäga kõikuw: suwel suur ja talwel wäike.

Saksa kontingendi, olgu see kui suur tahes, Eesti ekspordiõrid kasutakse ära igal juhtumil, sest Saksamaal makstakse wõi eest hääd hinda. Saksa hind on 40—45 senti kilolt parem kui Inglise hind.

Eesti wõi erimärk on seni ikka alles wälja töötamata. Juba aastaid on nähtud waewa selle kallal, et Eesti wõi läheks turule kindla märgi all ja segamatult, kuid tagajärgi pole saawutatud. Seni wõetud märgid on olnud Inglismaal juba waremini patenteeritud. Wiimati wõetud ristikheina lehed osutusid Jiri wapiks ja on seega jälle kõlbmatud. Edaspidi kawatsetakse wõtta eesti wõi erimärgiks karjapaisun.

Rahwasteliidu täiskogu 13. istung

Tänawuse täiskogu esimeheks kreeklane prof. Politis

IIRI PRESIDENDI DE VALERA AVAKÕNE

Esmaspäewal awati Rahwasteliidu tänawuse täiskogu istung, mis on arwult 13. istung üldse. Täiskogu esimeheks waliti Kreeka esindaja prof. Politis 44 häälega. Abiesimeesteks said Prantsuse pääminister Herriot, Inglise wälisminister John Simon, Saksa wälisminister von Neurath, Itaalia delegatsiooni juht Aloisi, Jaapani delegaat Nagaoka ja Nikaragua esindaja Mebino.

Rahwasteliidu 13. täiskogu awamisel pidas Rahwasteliidu nõukogu esimees Jiri wabariigi president De Valera kõne, milles ta toonitas, et Rahwasteliidu olemasolu on hädaohus, kui desarmeerimise konwerentsil korda ei lähe saawutada kokkulepet relwastuse wähendamise asjus. Edasi nõudis De Valera maailma majanduskonwerentsi kokkukutsumise kiirendamist. Ta ütles, et pole mingit kahtlust selles, et ka majanduslikud raskused, mille all praegu maailm kannatab, on kõrwaldatawad, kui kõik riigid seda tõsiselt soowiwad.

Esimene koosolek lõppes sellega, et päewakorral olewad küsimused anti ükfikutele komisjonidele aruta da. Komisjonid algasid oma tööd teisipäewa hommikul, kuna täiskogu üldwaidlused pidid algama teisipäewal pärast lõunat.

Õhtul pärast täiskogu koosolekut oli Prantsuse pääministril Herriot'l ja Inglise wälisministril sir John Simonil läbirääkimine, mis kestis kolmweerand tundi. Pärast seda ruttas Inglise wälisminister kohe wakfali, et sõita Londoni. Ajakirjanikud püüdsid Prantsuse pääministrile ette panna küsimusi selle läbirääkimise kohta, kuid pääminister puikles jutuajamisest osawasti kõrwale.

Wiilem Reimani mälestamisele!

Saatke materjale Wiilem Reimani eluloojategevusekohta

Keskse ja juhtiwa tegelasena Eesti awalikus elus jättis Wiilem Reiman oma üle kolme aastakümne kestnud rahwusliku tööga sügawad ja jäädawad jäljed meie rahwa kultuuriloosse. Politilise tegelasena korraldas ja õhutas ta laiajooneliist ja tahtekindlalt wõitlust kogu eesti rahwusliku edasipüüdmise ja eneisekaitse rindel. Kultuuritegelasena oli ta hulga wastawate ürituste juhiks ja teostajaks. Eesti karskusliikumise juhina lõi ta selles uue ajajärgu. Õpetlase ja uurijana oli ta eesti ajaloouuduse sihikindlamaid rajajaid. Kõike seda suutis ta teha oma kutsetöö kõrwal.

Eesti Kirjanduse Seltsil on eriliist põhjust mälestada tänumeeles W. Reimani kui üht oma asutajat, kawaaegset juhti ja kohusetruud töömeest. Sellepärast on selts otsustanud hoolitseda tema põhjaliku eluloo ja elutöö uurimise koostamise eest. Selleks wajalikkude andmete saamiseks pöördubki selts kõigi asjaoslaiste poole palwega saata igasuguseid materjale W. Reimani eluloo ja tegewuse kohta. Nende materjalidena tulekis arwesse kirjawahetused, päewikulised märkmed, igasuguseid käsikirjad, üleswõtted, märkmetega raamatud, teiste isikute poolt kirjalikult fikseeritud märkmed W. Reimani kohta jne. Eriline tähtsus on mälestistel, mis walgustawad W. Reimani isikut ja tegewust selle rohkeis eriharudes. Lootes, et see üleskutse leiab sooja wastukaja, palutakse wastawad andmed saata Eesti Kirjanduse Seltsile Tartus.

Eesti Kirjanduse Selts.

Raharaiskaja vallasekretär tabati Türil

Tabamisel tahtis haarata taskust laskevalmis revolvri

Esmaspäewal tabati Türil Skarjatina walla sekretär Hugo Rosin, kes kõrwaldamud suurema summa walla raha. Tabamine sündis Türi notari W. Soome korteris ja tuli Rosinale täiesti ootamatult.

Nimelt sai Türi politseikordnik A. Koppel andmeid, et keegi kahtlane isik on Pärnust sõitnud autoga Türile ja läinud notari juurde. Kohe kõlistas politseinik notari kontorisse, et kas on kahtlane isik sääl. Kuna aga Rosin oli kohe notari kõrwal ja ähwardustega sundis teda tegema waranduse ümberkirjutuse akti oma õe nimele, siis ei saanud ka notar wastata otsekoheselt, waid wastas, et „on jah üks kahtlane wekśel mul siin, kuid protestida ei saa hästi. Eks astuge pärast sisse, siis waatame." Nüüd taipas politseinik kohe, et asi pole korras ning mindi notari juurde. Samal momendil, kui politseinik awas ukse, haaras Rosin kohe relwa järele, kuid wiimasel hetkel sai kordnik juurde karata ja relwast kinni haarata.

Selgus, et Rosinal oli taskus laskewalmis brauning-rewolwer. Oma tegewuse kohta seletas ta, et tahtnud waid ennast surmata. Nüüd selgus ka alles ta nimi, kuna enne ei teadnudki politsei, kellega tegemist. Ka selgus sama päewa ajalehtedes ilmunud teadete kaudu, et Rosin on kõrwaldanud raha, mispärast kohe areteeriti ja saadeti Paide wanglasse. Tema taskutest leiti 46 krooni raha.

Ebo.

Kitsendusi võimüügiks Saksamaale

Saksa põllutööministri kõne Münchenis selgitas, et Saksamaal tulevad igal juhul uued võikontingendid

SAKSA VÕIKAUBANDUS IMPORTÖÖRIDE TRUSTI KÄTTE

Eesti või kontingent väheneb 5000 tonnilt 3000 tonnile

Saksa põllutööminister von Braun pidas esmaspäeval Münchenis Baieri põllumajandusnõukogu ees kõne, milles ta tutvustas neid abinõusid, mis Saksa valitsus on otsustanud tarvitusele võtta põllumajanduse toetamiseks Saksamaal. Kõigepäält sisaldab valitsuse kava hulga kontingente, mis käivad kõigi tähtsamate põllumajandusharude kohta. Need kontingendid astuvad jõusse pärast läbirääkimisi asjast huvitatud riikidega. Teised abinõud pannakse aga maksma otsekohe riigipresidendi dekreediga.

Saksa põllutööministri kõne kohta teonitatakse poolametlikus kommentaaris, et valitsus püüab kindlustada kõikide abinõudega põllumajanduse tasuvust, kuna põllumajandus on kogu maailmas peaaegu saanud kõige rängemini kannatada. Saksamaal on tulnud otsustada, kas lasta põllumajandus kõnguba, millega oleks otsustatud ka sisseturu saatus, või ehitada põllumajandus uuesti üles ja kõvendada sisseturu seisukorda maarahva ostujõu tõstmisega. Sel puhul tuletatakse meelde rahvuswahelise põllumajanduse komisjoni otsust, millega soovitatakse tarvitusele võtta rahvuswahelise kaubanduse korraldamiseks ja normaalse kaubavahetuse ettevalmistuseks sisseveo kontingendid. Kontingendid määratakse alul kindlaks 31. detsembrini 1932. aastaks. Kontingendid olevat väga painduvad, kuna tehakse lihtsalt korraldus, et teatavateist saadustest võib iga firma teatava protsendi sisse vedada felleat hulgast, mis ta vedas eelmisel aastal. Iga äri võivat osta säält, kust ise tahab.

Saksa põllutööministri kõne ja poolametlikud kommentaarid ei annud kahjuks weel täit selgust neile põllumajandussaadusi eksporteeriwaile maile, kus juba valitseb pikemat aega pinewus kontingentide küsimuse kohta. See kõne kinnitas küll weel kord seda, et Saksas tulewad kontingendid tingimata. Kui suured need kontingendid määratakse üksikutele riikidele, selle kohta ei või keegi weel midagi kindlat öelda. Wiitisti piiratakse või sisseweedu, millest eriti huvitatud oleme just meie, 50.000 tonnile aastas senise 170.000 tonni asemel. Sel juhul meie võikontingent väheneks 5000 tonnilt 3000 tonnile aastas. Kõik oleneb sellekohasest kokkuleppest Soome delegatsiooniga, kes praegu peab läbirääkimisi Soome-Saksa kaubalepingu uuendamise asjus Berliinis. Nimelt tahab Saksa muuta senist kaubalepingut Sosmega, kuna Saksa senised kontingendid määrati just nimetatud lepingu alusel. Läbirääkimisi Taani ja Hollandiga on Saksamaa pidanud salajas kauplemise katte all ja sellepärast ei ole awalikkusele teada, kuidas mõeldakse kaubawahetust korraldada nende riikidega.

On päris kindel, et uute kontingentide töttu tekib meie võiekspordile Saksa turul terwe rida uusi takistusi. Need takistused ei seisa mitte ainult selles, et wähendatakse kontingentide töttu meie või mahutamise võimalusi, waid ka kontingentide trustist, kes omawahel jagawad litsentsid. Seega saab importööride komisjon tegelikult täieliku monopoli või sisseweo alal Saksamaale. Seega wõiwad Saksa wõiimportöörid edaspidi ette dikteerida wõihinnad, millega nad wõid osta soowiwad, kuna eksportööridel pole enam wõimalusi müüa sinna, kus oleks wõinud saada paremat hinda. Meie eksportöörid löid omalajal otsekohesed sidemeid Saksa wäikemüüjatega, kes ostsid Eesti wõid mõnekümne tünni kaupa. Niiwiisi mindi mööda paljudel juhtudel suurmüüjatest ja saadi selle töttu ka paremat hinda. Saksa wõiimportööride trust nendele antud monopoli töttu müüb omakorda muidugi wõid edasi suurmüüjatele ja wiimased alles omakorda wäikemüüjatele. Seega on wõihinna langus Saksa turul paratamatu.

Tapmine ja enesetapmine viinaulmas

Valla jõukama talu perepoeg tappis püssiga vihahoos naabertalu peremehe ning hiljemini surmas ka enese

KARTULI TALGU VERINE TAGATIPP VIINA TAGAJÄRJEL

Möödunud pühapäeval peeti Järwamaal Käru w. Rumbi metsniku juures kartuliwõtmise talguid, millest wõtsid osa ka umbes 4 klm. eemal elawad Jakob Meresma, 50 a. wana, ja Johannes Riipulk, 25 a. wana. Esimene oli Käru walla jõukama talu omanik ja Riipulk jälle samasuguse korraliku talu perepoeg. Nende wahel oli olnud ulati hää läbisaamine.

Talgude puhul oli walmistatud ka tublisti kanget õlut, mida talgulised jõid ohtrasti. Sellepärast oli ka õhtul korraldatud tantsupeol meeleolu kõigil hää. Wähe enne südaööd läksid aga omawahel sõnelema ja riidu Meresma, Riipulk ja keegi Schleicher. Tüli aga lahendati ning pidu kestis edasi. Ent kui Meresma tahtis wähe hiljemini asuda koduteele, tuli talle eeskojas juurde Riipulk ja hakkas etteheiteid tegema ettetulnud nägelemise pärast. Nüüd läksid mehed uuesti riidu ning wihahoogu sattunud, tugewa kehaehitusega Meresma peksis Riipulga waeseomaks. Sellejärele läks Meresma uuesti tuppa, kuna Riipulk kadus ära. Umbes kella ½2 paiku kõlas õuest pauk, aknaklaasid purunesid ning Meresma langes pääst läbilastuna põrandale. Kui mõni hetk hiljem toibudes mindi lasknat tabama, oli see juba kadunud ööpimedusse.

Järgmisel päewal asusid kohtuwõimud asja juurdlema. Riidid wiisid Riipulga juurde ning teda mindi üle kuulama. Selgus, et teda polnud aga kodus. Ise arwas, et poeg on läinud oma prundi poole Harjumaale, Ingliste walda, kuhu umbes 12 klm. Kohe saatis isa talle järele oma teise poja. See leidiski wenna säält eest, kes tunnistas üles, et tapnud wihahoos Meresma, kuna kuulnud läbi akna, kuis see praalinud Riipulga peksmist. Wenna nõudmisel tulnud Johannes Riipulk uuesti koju. Siin läks ta kohe aita ning ei lasknud kedagi sisse. Ema ja wennaga rääkis läbi aida ukse, paludes puhast pesu ja sepikut. Puhta pesu pani selga, kuid sepikut süüa ei saanud, kuna Meresma oli sun katki löönud. Õhtul kella 6 paiku tulid kriminaalametnikud Riipulka tabama, kuid aidauks oli kinni. Kui siis aidalae kaudu sisse tungiti, leiti Riipulk oma woodist surnult, wintpüks jalge wahel. Kuul oli tunginud wasakult meelekohalt sisse ja päälaest wälja. Mõlemad tapmised toimusid tugewas wiinaulmas, kuna Riipulk oli weel pääle Meresma tapmist wiina wõtnud. Millal Riipulk enesetapmise toimis, pole teada, kuna kodused pauku ei kuulnud.

Mässukõneleja wanglasse

Tartu tööta tööliste koosolekul esinenud Venemaa kiitja areteeriti

ETTEHEITED VENEMAAL KÄINUD TEGELASTELE

Tartu politiline politsei wangistas Arnold Kriisemani, kes pühapäeval Tartus peetud koosolekul kutsus töölisi üles kätte wõitlema kommunistlikku korda, mis on Wenemaal, ning ütles terawusi wabariigi walitsuse aadressil. Kriiseman wõetakse wastutusele riigikorra wastase tegewuse pärast.

Arnold Kriiseman wabanes wanglast alles 10. septembril. Ta oli 1929. a. kinni mõistetud kommunistliku tegewuse pärast ühes Alfred Taalmani, Udrase ja Wasiliga. Kriiseman oli lubanud sõita Kaukaasiasse wanglas rikutud tervist parandama, kuid Kaukaasia asemel ta kukkus uuesti Eesti wanglasse.

Kriisemani kaaslastest on Udras ja Wasil pärast wanglast wabanemist siirdunud salaja üle piiri Wenemaale. Taalman, kes juba waremini olnud kodanliste kaldutwustega, olevat pärast wanglas saadud õpetust muutunud tõsiselt „waitseks kodanlaseks", kes lööb käega igasugusele kommuunatamisele.

Lähemiste wasakpoolsete keskel tekitab rahulolematust, et Wenemaal käinud delegatsiooni liikmed ei tihka awalikul koosolekul kõneleda Nõukogude Liidu „saawutisteist". Niisuguseid olewat Hint, Lesta ja paljud teised. Need seletawad, et kardawad wanglasse sattumist, teenistuskoha kaotamist ja igasugust muud surwet. Arwatakse aga, et neil ei olnud sääl näha midagi kiiduwäärset. Wenemaal käinutele, kes hoidutwad koosolekutest waikselt tagasi, heidetakse ette äraandlust, nahahoidmist jne.

Päranduslülide pärast merre

Saaremaa noormehe eneseuputamine kohtu kartusel

Triigi sadama lähedal, Saaremaal, tuli kalurite noota laip, milles tunti ära Hiiuwäina küla Jürna talu noor peremees Wladimir Lember, 27 aastat wana. Lember oli 14. septembrist saadik kadunud.

Wladimir Lember pidas koos ema ja noorema wennaga pärijatekohta. Päranduse asjus oli tal tihti tülisid teiste pärijatega, kes süüdistasid Wladimiri raiskamises ja hooletus ümberkäimises waranduseega. Tülide tagajärjel ema ja noorem wend lahkusid talust. Päewal enne Wladimir Lemberi kadumist tema ema ja noorem wend olid käinud talus, kus nende wahel oli olnud uus tüli. Wladimir oli peksnud nooremat wenda ja see oli käinud konstaablile kaebamas. Ka waranduse hooldajad tõstsid Wladimiri wastu süüdistuse ebaõiglases ümberkäimises pärijate waranduseega.

Wladimir Lember jättis kodust lahkumisel koju kirja, milles ütleb, et talu pärib noorem wend. Nähtawasti ajas hirm kohtu eest tema surma.

Mürkainete müük lihtsamaks

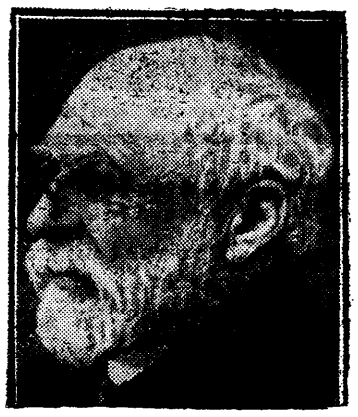
Eluvõõras mürkainete ostu kord tuleb muutmisele

Riigikogu rahanduskomisjonis wõeti teisipäewal kõne alla taimekahjurite häwitamise mürkainete ostu kord, mida agronoom Liideman nimetas eluwõõraks ja nõudis selle kaotamist.

Tervishoiu päämalitsuse esindaja Walneri arwates ei saawat siiski sarnaste mürkainete müüki, nagu seda on kaltsium-arsenaat, wabaks lasta, kuna senini on ette tulnud palju juhtumeid, kus loomad ja isegi inimesed on mürgistunud ja surmud just selle mürgi tõttu.

Neid mõtteid ei jaga aga ei agronoom Liideman, põllutööministeeriumi esindaja Reinart ja weel mitmed teised. Leitakse, et loomadega mürgitusi pole tekkinud mitte niipalju kaltsiumarsenaadist, waid tinawalgest, mida ostetakse wärwimiseks. Ka seebikiwimürgituși tuleb ette, kuid selle ostmist pole keegi keelanud. Mürgitused on sündinud tawaliselt hooletuse tagajärjel ja et seda wältida, selleks ei tohiks mürkaine mitte olla walge, waid tuleks wärwida kas siniseks või punaseks.

Rahanduskomisjon asus seisukohale, et kitsendused taimekahjurite häwitamise mürkainete ostmises tuleksid kaotada.

80-aastane filosoof.
Saksa tuntumaid filosoofe ja Kanti'i-ühingu asutajaid dr. Hans Vaihinger pühitses hiljuti oma 80. sünnipäeva.

Vekslivõltsimine Järvamaal

Paide lähedal Mündi asunduses elaw W. Krein teatas politseile, et ta wend Gustaw on wõltsinud kahel wekslil ta allkirjad. Gustaw Krein wõttis wõltsimise ka õigeks, seletades, et rahapuudusel pole suutnud enam wõltsitud weksleid wälja osta. Ebo.

36-naelaline kasvaja

Hiljuti opereeriti Wõru linna haiglas üht kohalikku wanadekodu elanikku Anette M—i, kellel oli suur kasuwaja kõhus. Wanakeselt opereeritud kasuwaja oli tubli inimesepää suurune ja kaalus 36 naela. Praegu on opereeritu seisukord rahuldaw ja juba mõne päewa pärast wõib ta kõndida oma jalul.

Allohwitser tappis enda

Teisipäewa hommikul surmas enese püssiga auto-tankide rügemendi üleajateenija, autojuht allohwitser Mihkel Jürgenfeldt. Ta wiibis kellegi naisterahwa korteris, kus panigi toime enesetapmise. Enesetapmise põhjuse kohta ei ole midagi kindlat teada. Oletatakse sassiläinud armuwahekordi või jälle ametialalisi wäärnähteid.

Kiirrongi taheti lasta õhku

Berliini-Moskwa wahelist kiirrongi taheti õhku lasta kohal, kus see sõitis 70-kilomeetrilise kiirusega. Rööbastele oli asetatud suur kast lõhkeainetega, mis pidi plahwatama weduri ülesõidul. Õnnelikul kombel jäid aga lõhkeained plahwatamata, wedur lükkas kardetawa kasti teelt lihtsalt kõrwale.

Langetõbine lämbus

Meeri wallas (Tartumaal) Aiamaa külas Korbi talus sai perepoeg, 18-aastane Juhan Adamson, kes kannatas langetõwe all, surma. Adamson oli heitnud magama rehetuppa ahjule. Kuid langetõwehoo päältetulekul oli langenud ahjult maha ahju kõrwal seiswasse wiljakuhja, kuhu jäi lebama nägu allapoole. Sellises olukorras ta leiti hommikul lämbunult.

Mõisa karjalaut tuleroaks

Esmaspäewa õhtupoolikul hakkas saladuslikul kombel põlema Tartumaal Kirepi wallas asuw Teedla mõisa suur karjalaut. Hoone häwines täiesti. Mõisa kari oli karjamaal ja pääsis seega tulesurmast. Tules häwis ühes hoonega ka loomatoidutagawara — 7000 puuda põhku ja 800 puuda ristikheina. Suuri waewu suudeti päästa rehepeksumasin ja kaks haiget lehma. Mõis kuulub Muna pärijatele. Kahjusumma ulatub üle 1 miljoni sendi. Mahapõlenud hooned olid kindlustatud 7400 krooni eest.

See oli wast kõhutäis!

Soomes, Ruusamo Soonhänkolas juhtus hiljuti omapärane õnnetus. Üks kohalik talupere-mees oli asetanud oma rahakoti 200.000 margaga raamatutet aha riiulinurka. Wiis päewa hiljemini rahakotti waadates mees leidis, et hiired olid poole rahakotti närinud puruks nign söönud ära kotis asuwa paberraha.

Pauk läbi akna

Pärnumaal Kaisma wallas Langermaa küla Morgu tallu lasti õhtul läbi akna pauk haawleid. Haawlid jookſid üle laua ääres istujate pääde wastasseiswasse ukſesse. Talu peremehe poeg Ernst Blumberg ja tema õde jäid õnnekombel puutumata. Blumberg kahtlustab laskmises kedagi oma waenlast, kes teda waremini kord ähwardanud.

EELTÖÖD UUE EELARVE KOOSTAMISEKS

Tulewane eelarwe wõib tõusta kõige enam 70 milj. kroonile

Majandusministeeriumis on asutud ettewalmistustöödele riigi 1933.-34. aasta eelarwe koostamisele. Lähemail päewil saabuwad eelarwe ettepanekud keskasutistelt majandusministeeriumi, kus siis eelarwekomisjon asub neid esialgselt läbi waatama. Keskasutistele on pandud südamele, et nad koostaksid eelarwe ettepanekud äärmiselt tagasihoidlikult ega ei küsiks ette.

Eelarwe tulud tahetakse kalkuleerida suure reserwatsiooniga, et ei tekiks eelarwe täitmisel sarnast suurt puudujääki, nagu seda näeme käesolewa eelarwe täitmise juures. Arwatakse, et tulewa aasta eelarwe wõiks tõusta kõige enam 70.000.000 kroonile.

UUS VESI MUSTABÖRSI VESKILE

Eksportpreemiad kaubaks kroonikukutamise abinõuks

Esmaspäewal pidas kaubandus-tööstuskoja suur- ja keskkaubanduse sektsiooni täiskogu oma koosolekut, kus wõeti kaalumisele waluutamaksu ja eksportpreemiate seaduse eelnõu, mida kawatsetakse lähemal ajal panna maksma. Kaupmeeskond jäi otsusele, et selle seaduseelnõu maksmapanek ei annaks riigikassale uusi tulusid ega sundaks ka likwideerida musta börsi tegewust, waid just wastupidi — nõuaks riigikassalt uusi wäljaminekuid ja oleks ühtlasi wesi waluutaga hangeldajate weskile. Mis aga kõige halwem, oleks uus seadus kaudne kroonikukutamise abinõu, millega ei saa leppida.

TÖÖTUTE MÜRGEL TARTUS

Laes ja Tamson tunnistati provokaatoriteks

Pühapäewal oli Tartus tööta tööliste koosolek, millest osa wõttis umbes 150 inimest. Koosolek oli eriti wihane fotsialistide pääle. Kehwik Natas nurises, et neid olewat Riigikogus wähe, sellepärast ei saawat sääl ka midagi ära teha. Kui asuti tööta tööliste küsimust kaaluma, siis kukuti kohe otse sõimama. Keegi noormees Kriiseman Pärnust kutsus wiimse hingetõmbuseni kaitsma Nõukogude Wenemaad. Wangistamised ja wõllatõmbamised ei tähendawat midagi. Wõitlust kodanlise korra wastu tulewat jatkata kõige energilisemalt ja esijoones üles puna kõik sotsid. Temale aplodeeriti.

Waewalt oli saadud wastu wõtta resolutsioon poliitiliste wangide wabastamise kohta, kui keegi noormees kegi ettepaneku: kõik suurte sõnade tegijad pista pokri. Tekkis hirmus müra. Karjuti, et sots wälja ja sots maha. Kriiseman läks ettepanekutegija juurde ja wirutas sellele rusikaga rindu. Politsei tegi Kriisemani pääle protokolli, rahwas aga nõudis, et ettepaneku tegija politsei poolt koosolekult wälja wiidaks. Politsei ütles, et noormees pole korda rikkunud ja seepärast teda wälja wiia ei saa. Wiimaks wõeti wastu resolutsioon ,et kehwikutest riigikoguliikmed Laes ja Tamson tulewad Riigikogust wälja heita. Kriiseman nimetas Riigikogu sellejuures loriloguks. Otsustati nõuda 15-kroonilist abiraha nädalas igale töötule ja pääle selle weel toetust perekondadele. Kõikide kõrgepalgasaajate palgad tahetakse wõtta maha ja mõisnikkudele tasu mitte maksta.

KORPORATSIOONID TRAHTERIMAKSU MAKSMA

Tartu linnawolikogu koosolekul wõeti wastu otsus, millega linnawalitsusele tehakse kohuseks esineda wabariigi walitsuse ees palwega, et linnale wõimaldataks trahterimaksu wõtta ka neilt kinnistelt klubidelt, kus juuakse alkoholseid jooke. Ka farnastelt alkoholimüügikohtadelt tahetakse saada trahterimaksu, kust wiina ja õlut müüakse ainult wäljawiimiseks. Kinniste klubide maksustamisega tahetakse wõtta maksu üliõpilasorganisatsioonidelt, fest nende puhwetites joodawat Tartu linnawolinikkude teenduse rohkem alkoholi, kui mõnes kõrtsis.

UUS SAADIKUKANDIDAAT RIIGA?

Üks Riia leht toob teate, et Eesti saadikuks Riiga saawat senine saatkonna esimene sekretär Jaan Mölder, kes Wirgo lahkumisest saadik Riiast täidab saadiku kohuseid.

PENSIONI KÄRPIMINE KAALUMISEL

Liigub kuulduși, et majandusministeeriumil olewat kawatsus ühes ametnikkude palkadega wõtta kärpimisele ka pensione. Haridus-sotsiaalministeeriumist on sellekohase järelepärimise pääle teatatud, et pensionide kärpimiseks senini kindlakawalisi kawatsusi pole tehtud. Küll on aga kalkuleeritud, kui palju see annaks riigikassale kokkuhoidu, kui pensionid kärbitakse 10—20 protsendi wõrra. Seega on siis walitsusringkondades arwestatud ka pensionide kärpimise wõimalusega.

UUDSENISU OSTETUD 4000 TONNI

Seniste teadete järele on suurärid põllupidajatelt kokku ostnud tänawust nisu juba 4000 tonni, makstes kilost kwaliteedi järele 17—21 senti. Arwatakse, et tänawu nisu müügiks pakutakse kogusummas ümmarguselt 15.000 tonni.

GANDHI LÕPETAS NÄLGIMISE

Bombaist teatatakse 26. sk., et Gandhi on lõpetanud nälgimise samal päewal kell 17 kohaliku aja järele. Nii on kestnud tema näljastreik 6 päewa ja 5 tundi. Gandhi oli nälgimisest jäänud nii nõrgaks, et ei suutnud enam oma jõul tõusta püsti. Kuigi Gandhi on praegu wäga nõrk, arwawad arstid, et ta toibub kiiresti ja wõib umbes nädala pärast jatkata oma tawalist toitluskorda.

Simla politilistes ringkondades liigub kuulduși, et Gandhi tahetawat wanglast wabastada tema äärmise nõrkuse pärast. See teade pole aga weel ametlikku teendust leidnud.

HOBUNE PALJASTAS SALAPIIRITUSEVEO

Esmaspäewa hommikul üks hobune hakkas Tallinnas ülemiste mäest alla sõites lõhkuma ja paiskas koorma ümber. Mees, kes oli istunud koormal, tõusis maast üles ja pistis jooksu, jättes hobuse ja ümberkukkunud koorma saatuse hooleks. Politseinik leidis koormast 230 liitrit salapiiritust, mis oli plekknõudes pakitud kottidesse. Hobune ja wanker konfiskeeriti. Nende omanikku otsitakse taga.

Saksa kunstnik suri.
Max Slevogt, Saksa maalikunstnik, suri 64 aasta vanaduses südamerabandusse.

PENUJA KOGUDE LÄKITUS RIIGIVANEMALE

Nõutakse ametnike palga vähendamist

Penuja kogumehed on koostanud mingisuguse märgukirja ja saatnud selle riigivanemale. Mis selles märgukirjas õieti tahetakse, pole laiemale ringkonnale teada. Allakirjutajaile seletati ainult, et nõutakse ametnike palkade vähendamist. Ent kurjad keeled teawad rääkida, et selles „läkituses" olnud weel midagi meie „walulapsest" — kroonikursist. Arny.

UUS ÕLLEVABRIK KÄIMA

Wägikaika wedamine õllewabrikantidega

Majandusministeerium on korduwalt nõudnud õllewabrikantidelt, et nad alandaks õlle hinda ja tõstaks õlle kwaliteeti. Seda pole aga õllewabrikandid wõtnud kuulda. Nüüd on keegi J. Meisterman ja J. Silberg pöördunud majandusministri poole palwega, et neile antaks luba awada uut õllewabrikut Tallinnas. Wajalikud ruumid olewat neil juba waadatud. Mehed ütlewad, et neil olewat koos ka kapitali 100.000 krooni. Tarwiduse korral wõiwad nad seda weel suurendada. Asjude walitsus olewat põhimõtteliselt nõus uue õlletehase awamisega ja ütlewat, et see olewat isegi soowitaw, sest muidu ei saa praeguse õlletrusti wastu ministeerium midagi ette wõtta oma nõudmiste läbiwiimiseks.

ASUNIK KOGUMEHEST KANGEM

Soots soowib, Zimmerman ei täida

Riigikogu rahaasjanduse komisjon awaldas soowi, et majandusminister weel käesolewal nädalal esineks rahanduskomisjonis ülewaatega oma majanduslikkude kawade kohta. Majanduskomisjoni esimees Jaan Soots esitas majandusministri Zimmermanile komisjoni soowiawalduse, mille pääle Zimmerman wastas, et ta ei tule komisjoni aru andma, sest ta kawad ei olewat weel walmis ja need walmiwad alles esmaspäewaks, mil wastus nad ette kannab Riigikogule.

ARUPÄRIMINE MAJANDUSMINISTRILT

Tempelmaksu-seadus muutmisel

Rahanduskomisjonis tuli arutusele tempelmaksuseaduse muutmise seadus, mille järele tuleks tempelmaksust wabastada need tunnistused, mis on wajalised põllumeestele ja metsaülematele taimekaitse wahendite nõutamiseks. Toodi ette, et tempelmaksust wabastada tuleksid ka tööta tööliste palwekirjad kohtasaamise asjus, kuna nüüd riik nõuab tempelmaksu ka isikutelt, kes ei jaksa enam osta leibagi, ning maksu mittemaksjale tööta tööliselle tehakse oksjon. Asja otsustamine lükati edasi.

Lõpuks wõeti wastu otsus, et majandusminister annaks enne Riigikogu kokkuastumist rahanduskomisjonile informatsiooni riigieelarwe seniste täitmise, riigi tulude laekumise ja riigieelarwe tasakaalustamise kawade kohta.

METSAHINNA ALANDAMINE ASUNIKKUDELE

Riigikogu rahaasjanduse komisjon arutas metsaostu wõla alandamise küsimust. Nimelt tahetakse asunikkudele tagalt järele alandada metsahinda. Neile asunikkudele, kes ostnud metsa kuni 1. aprillini 1931. a., tahetakse tagalt järele metsahinda alandada 30 protsenti, neile aga, kes ostsid metsa 1. aprillist kuni 31. detsembrini 1931. a. alandatakse hinda 10 protsenti. Hinnaalandust ei saa need asunikud, kes metsahinna juba tasunud wõi kelle wõlg on alla 150 krooni. Sotsialist Johanson waidles wastu sellele tagalt järele hinnaalandamisele ja ütles, et see mõjuks halwawalt asunduskapitali pääle. Walitsuse esindaja ütles, et sõlmida olewat weel metsa ostu-müügi lepingud 30.000 asundustalu pidajaga ja neile olewat hinda alandatud juba 50 protsendi wõrra. Põllutööministri abi Talts seletas, et walitsus ei olewat katwatsenud üldiselt kännuraha alandada, waid metsaeksportööridele makstawat ostuhinnast tagasi 40 protsenti siis, kui nad metsamaterjali wälja on saatnud. Walitsus saab siis metsast ainult 31 protsenti sellest hinnast, mis ta sai 1929. aastal.

HARKU „ABITURIENDID" TÖÖL

Kolmapäewa hommikul kella 5 paiku wangistas Narwa kriminaalpolitsei neli endist Harku kolonii kaswandikku: Rihard Eduwaldi, 18 aastat wana, Waldemar Reinu, 18 aastat wana, Konstantin Bõkowi, 21 aastat wana ja Sergei Kurgusowi, 20 aastat wana. Need noormehed on kõik istunud Harku alaealiste kurjategijate wanglas ja pärast säält wabanemist loonud omawahelise wargapande, mis wiimasel ajal Narwas pani toime rea murdwargusi. Noormehed on külastanud ööseti Narwa kauplusi ja puistanud ka erakortereid.

Helikunstnik Märt Saar 50-aastane

Kõrge kunstiväärtusega laulud rahvaviiside ainestikul rahvusliku heliloomingu aluseks

MÕNDA MÄRT SAAREST JA TEMA KODUKOHAST

Märmiselt tagasihoidlik ja nagu pelgur esinemises, isiklikus elus läbi ja läbi boheemlane, lihtne ja südamlik — nii tuntakse heliloojat Märt Saart igalpool, kus tema on teotsenud. Ei tahaks nagu uskuda, et see noorusliku wälimusega mees on jõudnud juba küpsemasse meheikka. Ent ajaratas weereb edasi paratamatus surmakindlas rütmis ning aastate koorem kaswab ka tulihingeliste inimeste õlgadele.

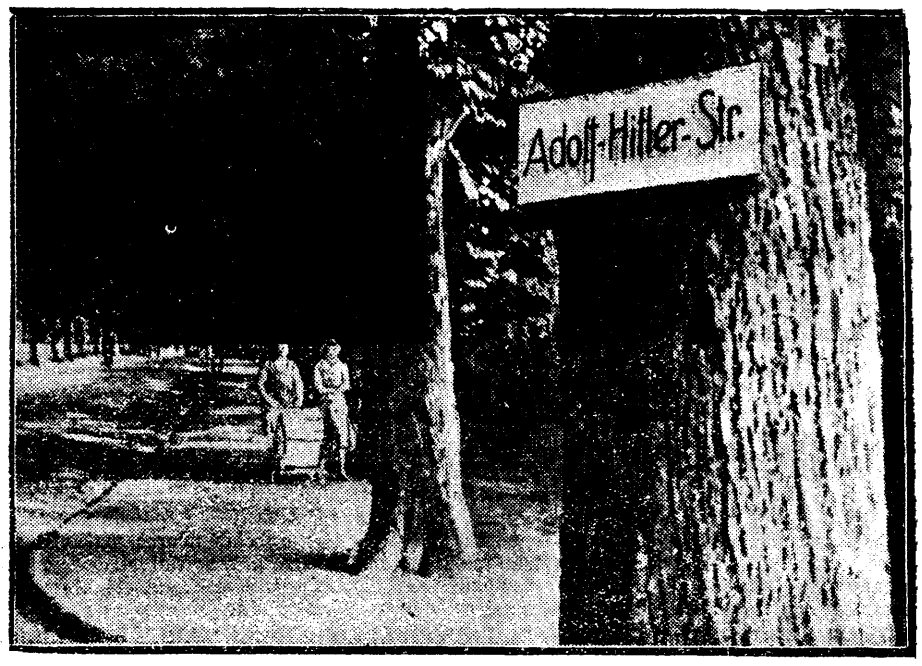
Märt Saar kuulub meie keskmise generatsiooni heliloojate hulka, kelle looming töi hoopis uue ajajärgu Eesti muusikaellu. Tema laulude kohta wõib öelda, et need on liha meie lihast ja weri meie werest. Mitte oma üleschitusele, kuna see tundub teinekord liigagi raskepärane, waid ainestikult. Eks kosta Saare lauludest wälja meie metsade kohin, laululinnukeste widin ja wanaaegsed sarwelood? Eks ei meelestu meile Saare laule kuuldes meie talupojarahwa naised, kui nad tööst tõlpinult hälli weeres istudes fiigutawad tasaselt ja nukralt häälitsedes poolunist last? Wõib olla, on meie emad kunagi meile äintaund neid nii tuttawaid wiise?! Saar on loonud igatahes meie rahwawiisi ainetest kõrge kunstiwäärtusega palasid ja näidanud teed teistelegi noorema generatsiooni heliloojatele, et seda teed ja siitkaudu peab minema meie rahwuslik heliloming.

Märt Saar sündis 28. sept. 1882. a. Wastemõisa wallas üpasaare metsawahi pojana. Õppis alul Kaansoo külakoolis, sellejärele Suure-Jaani kihelkonnakoolis ja hiljemini Aleksandri linnakoolis Põltsamaal. Muusikalise eriharidusе omandas Peterburi konserwatooriumis, kus õppis tuntud professorite Homiliuse ja Rimski-Korsakowi juhatusel. Töötas Tartus ja pärast Tallinnas, kuid nüüd elab juba mõnda aastat oma kodukohas üpasaarel, pühendades end täielikult heliloomingule selles üksikus metsanurga waikuses.

Märt Saarel on laul ja muusika weres. Tema sugukonna liikmetel on nagu mingi eriline kirg muusika järele. Orelite walmistamine ja orelli mängimine on olnud Saare perekonnas omane juba mitu inimpõlwe. Ei ole sellepärast midagi imestada, kui Märt Saar põlwekõrguse poisikesena Kaansoo külakoolis tol ajal weel moes olewate palwetundide ajal kõitis kõikide tähelepanu oma orelimänguga. üht tema sugukonna liikmetest tuntakse praegu weel kohapääl „Toru-Jakobi" nime all. See pole mingi tawaline perenimi, waid tabaw iseloomustus muusikakirele selles perekonnas. Tolle mehe elamu näeb wälja nagu mingi omapärane orelikauplus, kuna peretuba mahutab kõige nelja seina weeres muudkui orleid ja oreleid. Ja ometi on too kummaline mees lihtne maamees, kes pole mingit haridust saanud ja wõib öelda, et isegi kodukülast mitte palju kaugemal käinud.

Märt Saare kodu asub fügawas metsas soode ja rabade taga, kuhu ei kosta isegi koera haukumine naaberelamute juurest. Sääl waikuses on lugupeetud helilooja loonudki oma paremad laulud, unistades teinekord terwed päewad klaweri taga. Maise waranduse wäärtust pole Saar kui tõsine boheemlane kunagi õieti tunnud ja leppinud kõige lihtsama maaeluga kirewa ja pulbitsewa linnaelu asemel. Oma kodunurgas on Märt Saar wägagi populaarne. Temal on arutu palju sõpru lihtsate külaelanikkude hulgas. Kohapäälsetele noortele on ta loonud laule, mida laulakse uhkusega kui mingit hümni, mis pühendatud omapärasele metsanurga elule nende oma heliloja poolt. Ja kui tõsine metsanurga elanik ei pea Märt Saar praegugi weel paljuks käärida üles pükssiääred, et palja jalu minna kilomeetrid mööda metsaradu wõi õõtsuwat sood kuhugi naabrite poole wõi sõprade seltskonda.

Kuid Märt Saare paremad loomingupäewad peaks olema weel ees. Juubilaril peaks jatkuma weel küllaldaselt tungi ja tahet kanda aardeid selle kunstijumaluse altarile, kellele tema on pühendanudki kogu oma senise elu.

Hitleri tänav.
Doberani suwituskohas Saksamaal ristiti üks allee Adolf-Hitleri tänavaks.

Toompääl ikka udune

Keskerakond kaalus uuesti ametnikkude palkade vähendamise küsimust

LINNAELANIKKUDELE 4—20 KROONI PÄÄRAHA

Pinew õhkkond Toompääl, mis tekkis päämiselt selle tõttu, et keskerakond teatas, et ta on selle wastu, et riigi eelarwe summadest tahetakse teostada rukkiostu ja eelarwe puudujäägi katteks alandada riigiametnikkude palkasid, wähenes kui selgus, et praegune walitsus tahab rukkiostu teostada mitte eelarwe summadest, waid selle rahaga, mis saadakse rukkitagawarade müügist. Riigiametnikkude palkade kärpimise küsimus jäi aga ikka päewakorrale, sest riigiwanem teatas, et ilma palkade kärpimiseta pole wõimalik tasakaalustada tulusid kuludega. Wahepääl selgus isegi, et eelarwe puudujääk on weel suurem, kui seni awalikult teatatati. Walitsuse poolt moodustatud ministritewaheline majanduskomisjon arutab puudujäägi katmise küsimust juba mitu päewa ja sobitab kokkulepet koalitsiooni erakondade wahel. Teisipäewa õhtul oli walitsuse majanduskomisjon jälle koos, kuid see koosolek oli õige lühikene, sest kõik ministrid, kes kuuluwad komisjoni, ei saanud koosolekule ilmuda. Koosolekul pidi arutusele tulema ka riigiteenijate palkade wähendamise küsimus, kuid selleni ei jõutud. Kaaluti hädaabitööde krediite. Majandusministri ettepanekul kulub tööpuudu se wastu wõitlemiseks 1,8 miljonit krooni. Selleks summast tuleks ministri kawade järele katta 800.000 krooni linnakodanikkude määratawa isikumaksuga. ülejäänud osa tuleks katta riigi eelarwest. Isikumaksu eelnõu näeb ette linnakodanikkudele 4—20 krooni päraha.

Kolmapäewal kell 11 astus Toompääl kokku rahwusliku keskerakonna Riigikogu rühm, et kaaluda kawasid, eriti riigiteenijate palkade kärpimise küsimust. Kuni kella 3-ni pärast lõunat polnud rühm weel jõudnud lõpuotsusele, kas ta pooldab ametnikkude palkade kärpimist wõi mitte. Läbirääkimistest wõis siiski aru saada, et rühmas kaldub üldmeeleolu sinnapoole, et keskerakond ei wõi poolbada ametnikkude palkade wähendamist. Kindlat ei wõi aga midagi öelda, sest wiimastel päewadel on keskerakonna rühm näidanud wäga kõikuwat poliitikat.

Seisukord on Toompääl endiselt ebamäärane. Kriisiwõimalus ei ole ikkagi kadunud. Rukkiostu küsimuses ja mõnes muus asjas saawutati kokkulepe. On kuulda, et rahwusliku keskerakonna rühma lahkumise puhul koalitsioonist katsuwat põllumehed moodustada walitsust koos sotsialistidega. Selle walitsuse ettotsa jääks praegune Karl Einbund. Kogude rühmas olewat awaldatud arwamist, et sotsialistidega olewat kergem walitseda, sest need ajawat sirgjoonelisemat poliitikat.

Raskustesse ülevõetud seltsimaja pärast

Karksi kogumehed teostavad omapärast korjandust tühja seltsimaja hääks

NISU JA RUKKI KOGUMINE KOGUDELE

Mõni aasta tagasi wõtsid Karksi, Polli ja Pöögle walla põllumeestekogud ära Karksi-Nuias asuwa karskusselts „Iwakiwi" seltsimaja, kuna „Iwakiwi" suikus ise surmale. Maja leidis siiani kasutamist igasuguste koosolekute ja pidude korraldajate poolt. Läinud sügisel aga walmis kohaliku tuletõrje nuss ja ajakohane seltsimaja ning sellest ajast pääle ei leidnud kogude maja enam kasutamist. Seega langes ära igasugune tulu majast ja see seisab tühjana.

Et majal lasub pääl 3000-krooniline wõlg ja see lähemal ajal tasuda tuleb, siis on tuldud arwamisele, et maja päästmiseks peab iga põllupidaja ohwrit kandma. Kuna sularaha põllumehelt praegusel ajal raske saada, siis tuleb selleks annetusi teha natuuras. Ninameeste poolt on tehtud otsus: läkitada kolme walla pääle 9 korjajat, kes peawad läbi käima temale määratud piirkonna ning säält annetusi koguma. Wastu wõtta on lubatud ainult rukkeid, nisu ja ka raha. Sääljuures on ka ette nähtud, et iga põllumees peaks oma niikuinii wähesest saagist ohwerdama wähemalt üks wakk rukkeid ehk sama mõõt nisu. Päämehed annetustest saadud wilja realiseeribes päästaksid siis maja oksjonihaamri alt.

Wiljakorjamine on praegu täies hoos. Et asi paremini läheks, selleks pole see operatsioon lihtsurelikkude kätte usaldatud, waid on enamwähem nimekamaid mehi hangitud. Nii sooritawad seda ülesannet Pöögles kaks wallawanema abi. Senised tulemused ei ole aga weel nimetamisewäärt tagajärgi annud.

INGLASTE OMAPÄRANE MAITSE

Wõile lepast kastib kafest kaantega

Eesti piimaühingute liit tegi mõni aeg tagasi katse wõid wedada Inglismaale, kus selgus, et Inglismaal on nõudmist meie wõi järele ja et see äri ennast tasub. Inglismaale aga ei saa wõid saata nii, nagu seda saadetakse teistesse riikidesse, nimelt tünnides, waid inglased soowiwad wõid saada kastides. Seejuures on inglastel weel eriline nõudmine, et kastid ise olekšid lepapunst, kaaned aga kasepunst, sest nii nägewat kaup ilusam wälja. Nüüd walmistab Luter piimaühingute liidule farnaseid lepapunst kaste toredate kasepunst kaantega.

INGLISE PUUVILLATÖÖLISTE STREIK LÕPPES

Puuwillatööstuse tööliste streik Lancashiere'is, mis festis üle kuu aega, lõppes kokkuleppega tööandjate ja tööliste wahel. Streigist wõttis osa 150.000 töölist.

NIZHNI-NOVGORODI MAKSIM GORKIKS

Moskwa Suures teatris peeti 26. septembril Maksim Gorki 40 aasta kirjandusliku tegewuse juubelipidustus, millest wõtsid osa Stalin, Kalinin, Molotow, Kaganowitsh, Jenukidse ja teised tähtsamad wõimumehed. Piduliku koosolekuga lõpul loeti ette walitsuse otsus, millega Nizhni-Nowgorodi linn nimetatakse Maksim Gorkiks.

PIKA NINAGA VENEST TAGASI

Eesti-Wene piiril Komarowka rajoonis tulid salaja üle piiri Eestisse kaks meest: Narwa walla elanikud Liiw ja Iljin. Umbes kun aega tagasi mehed olid läinud salaja Wenemaale, lootes leida säält eest paradiisi. Paradiisi asemele oodanud neid aga wangla. Neid peetud kinni ja neilt päritud, mis mehed nad on ja misjaoks tulid salaja Wenesse. Mehed seletanud, et lootnud leida tööd ja hääd teenistust. Kahtlustatud ka kõwasti, kas mehed pole mõned salakuulajad. Lõpuks saadetud nad piirile taga. Mehed sülitawad ja kiruwad oma Wenemaal käimist, ega luba teinekord enam tõsta jalga mitte sinnapoolegi.

INGLISMAAL KARDETAKSE KRIISI

Londonist tulewad teated, et Inglismaal on wõimalik osaline walitsuskriis, kui ei muudeta Ottawa konwerentsil wastuwõetud otsusi. Sarnasel korral ähwardawad wabameelsed ministrid walitsusest lahkuda. Siiski ei lahkuwat Macdonald walitsuse juhi kohalt, waid katsuwat walitsust täiendada wanameelsete ministritega.

ETK DIREKTORID INGLISMAALE

ETK direktor Johan Pitka sõitis hiljuti Londonisse, et pidada läbirääkimisi kaubawahetuse üle Inglise kaubatarwitajatega. Pitkal olewatki läinud korda sõlmida mõningaid eellepinguid Inglise kooperatiiwidega. Need tehti teatawaks ETK juhatuse poolt Eesti Panga juhatusele. Eesti Pangast seletati, et säält toetatakse kaubawahetust Inglismaaga, kuid iga leping peab olema sõlmitud Eesti Panga teadmisel. Inglased annaksid meie wõi ja liha wastu soola, suhkrut, nahwatat jne. Nüüd, kus kauplemise wõimalused ETK ja Inglismaa kooperatiiwide wahel wõtnud reaalsemad wõimalused, on ETK juhatus saatnud weel oma teise direktori J. Põdra Londonisse abiks Pitkale.

VAHETUSKAUP KREEKAGA

Eesti pääkonsul Kreekas, suurkaupmees Papadatos sõidab lähemal ajal Tallinna. Tema sõidu sihiks on laialaulatusliku wahetuskaubanduse arendamine Eesti ja Kreeka wahel. Kreeklased on huwitatud päämiselt sellest, et meie ostaks palju Kreeka tubakat. Kahjuks ei ole meil wõimalik osta seda nii palju, kui palju kreeklased tahawad, sest meie suitsetajaskond eelistab wene ja türgi tubakaid, mis on aromaadilt ja maitselt peenemad. Kreekast on proowitubakas jõudnud juba kohale.

LEEDU TEEB WIINA ODAVAMAKS

Leedu ministritekabinett otsustas alandada piirituse ja põletatud wiina hindu. 95-kraadilise piirituse hinnaks määrati 9,90 litti (1 litt on 38 Eesti senti) ¼ liitrilt ja põletiswiina hinnaks 4,80 litti ¼ liitrilt.

Sakalamaa elu

Viljandist

SIGIB KUI SEENI

Teine Stradiwariuse wiiul Wiljandis

Hiljuti leiti üles Wiljandi jaamaülema wiiuli sisemusest kuulsa wiiulimeistri Stradiwariuse nimi ja wiiuli walmistamise aasta. Nüüd on selgunud, et Wiljandis leidub ka weel teine wiiul, mis kannab samuti Stradiwariuse nime ja samasuguseid märke, kui on hr. Kosenkraaniuse wiiulil. Teise Stradiwariuse wiiuli omanik on linnapää A. Maramaa. Jaamaülema wiiuli walmistamise aastana on sisse kirjutatud 1713, kuna linnapää omal aga 1730.

Senini on selgumata, kas tegemist on ehtsate stradiwaariustega, või on neid wiiuleid walmistanud keegi kuulsa wiiulimeistri nime kurjasti tarwitaja järeleaimaja. Ei paista ju tõenäolik olewat, et ehtsaid Stradiwariuse wiiuleid wõiks leiduda siit säärasel määral.

TURG RAEKOJA AKNA ALL

Teisipäewal kujunes turg nii suureks, et ulatas pikade sabadena wälja turule wiiwatele tänawatele. Sunakoormatega oli täidetud ka raekoja akendealune ja ukseesine. Raekojast wõis raha nööri otsas aknast alla lasta ja kohe wastu sadda portsjon õunu.

VALUOJAL KÄRBITAKSE JÄLLE

Kewadel laskis linnawalitsus Waluoja alleel ette wõtta puude kallal suurema kärpimise. Puud kärbiti isegi niiwõrt, et need suwel palawaga ei suutnud pakkuda enam warju.

Nüüd on linnawalitsus jällegi lasknud kärpima hakata seda alleed. Kolmapäewa hommikul oli platsis juba keegi käärimees, kes alustas kärpimistööd Mõisa tee otsa kohal kaswawate puude kallal.

RISTIKHEINAD TURUL HINNAS

Wiimasel turupäewal oli turul suur nõudmine heinte järele, mille tõttu ka hinnad tugewasti tõusid. Turule oli toodud 3—4 koormat heinu, olgugi et heinte järele nõudmine oli kaunis suur. Ristikheinte eest makseti kuni 7 senti kilogrammist, millist hinda praegu tuleb lugeda wäga rahuldawaks.

OMNIBUSESÕIT KINDLUSTAMISELE

Teedeministeerium pöördus linnawalitsuse poole soowiawalbusega, et see katsuks mõjuda omnibuseomanikkudele, et need ära kindlustaksid kõikide omnibustel sõitjate elu. Kuna kindlustamist on sundkorras raske läbi wiia, siis peaks omnibuseomanikud kindlustamisele asuma wabatahtlikult.

Laulupeo eelproov edasi lükatud

Wiljandi ümbruse laulukooridele pidi korraldatama juubelilaulupeo eelproow 2. oktoobril Wiljandis. Kuna aga koorid weel pole mahti saanud laule ära õppida ja maal kibeda töö tõttu üldse warajane on laulu pääle mõtelda, siis on laulupeo eelproow edasi lükatud ja uuest harjutusest teatatakse kooridele edaspidi.

Korratud tänavad

Majaomanikud on kohustatud hoolitsema linnas selle eest, et tänawad oleksid iga päew korralikult puhtad. Kuna sellest kohustusest igakord ei taheta kinni pidada, siis politsei linna sundmääruste täitmise järele walwajana wõtab aegajalt ette rewideerimiskäike, mille tulemusena on protokollid nende majade omanikkudele, kelle krundi kohal on tänawad puhastamata. Esmaspäewal tehtud rewideerimiskäigul leiti Tartu tän. majade nr. 115, nr. 37, nr. 36 ja nr. 121 kohal tänawad räpased ja majaomanikkudele tehti protokollid.

Valgustus Serbia tänavale

Rida Serbia tänawal asuwaid majaomanikke esitasid linnawalitsusele ühise palwekirja, milles nad soowiwad Serbia tänawale tänawawalgustust. Majaomanikud soowisid tänawale 2 walgustuspunkti ülesseadmist, millest üks oleks Riia-Serbia ja teine Prantsuse-Serbia tänawate nurgal. Kuuldawasti tahtwat linnawalitsus majaomanikkude soowile wastu tulla.

Varsti kauaoodatud kinokunsti pärl

25 a. vangivahiks

Täna, 1. oktoobril pühitseb 25-aastast teenistusjubelit Wiljandi wangimaja wanemwalwur Karl Puusik.

Hr. Puusik on sündinud 26. weebr. 1882. a. Tartumaal Luunja wallas. 1. mail 1907. astus ta noorema walwurina teenistusse Tartu wangimajja ja on sellest ajast wahetpidamata wangimajade teenistuses olnud, wälja arwatud 5-kuuline waheaeg okupatsiooni ajal. 1914. aastast alates teenib ta Wiljandi wangimajas.

Täpse ja kohuseruu ametnikuna on hr. Puusik oma kaasteenijate seas suure lugupidamise wõitnud.

Haigus ajas surma

Toome tänawal nr. 4 elutsew Eduard Taul, 28 aastat wana, leiti sama maja pööningult ülespoodult. Noormees oli põdenud pikemat aega pääaju ja neerupõletikku, mis oligi eneseteapmise põhjuseks.

Lehm Uueveski männiistanduses

Uueweski mudawannide kaitseks tuulte, eest istutati mäe weerule männiistandus, mis praegu waewalt pikast rohust wälja paistab. Et noored männitaimed wigastada ei saaks, selleks keelati istanduses heinaniitmine ja loomade karjatamine.

Kullamäe tän. nr. 8 elutsew Lydia Wõsnap ei näi aga hooliwat linnawalitsuse keelust, waid ta hakkas männiistanduses oma lehma karjatama. Linna pargiwaht sai sellest teada ja laskis Wõsnapile protokolli teha.

Kõmin suhkru, soola ja petrooleumi ümber

Ärevad kuuldused suhkru, soola ja petrooliumi tagavarade lõppemisest on tekkinud sellest, et mõned suurärid piirasid müüki

VILJANDI ÄRIDEL JATKUB TAGAVARASID PAARIKS NÄDALAKS

Juba möödunud nädala lõpul hakkasid linnas liikuma jutud, et ligematel päewadel ähwardawad lõpukorrale jõuda suuremates äridest petrooliumi ja suhkru tagawarad. Oligi märgata, et kodanikud tagawarade täiendamisele asusid suurema hooga, sest korduwad tollikõrgendused on rahwast mitmel korral juba hirmutanud. Käesolewa nädala alul suurenes nõudmine suhkru ja petrooleumi järele weelgi, nii et paar kohalikku suuräri, kelle tagawarad polnud just suured, olid sunnitud suhkru ja petroolimi müüki piirama.

Nagu selgub, ei ole Wiljandi suurärid wiimaste päewade jooksul tõepoolest suutnud enam oma tagawarasid täiendada, waid müügi juures on tulnud arwestada seniste tagawaradega. Põhjused, mis seisma pannud suhkru ja petrooleumi juurdewoo, pidawat olema mitmesugused, kuid päämiselt siiski need sõltuwat waluutakitsendustest. Suhkur Tallinnas ei olewat kaugeltki otsas, sest seisab ainult tolliladudes ja ootab wäljaostmist. Sellest tingituna ongi siis Tallinna ärid omakorda hakanud piiritama suurmüüki, mis nüüd annab tunda end ka prowiytsis.

Wiljandis ei ole siiski põhjust karta, et wõiks ligemal ajal tekkida suhkru- wõi petrooleumikriis. Praegu on põlluseltsi ladudes umbes 30.000 kilo petrooleumi ja umbes 10.000 kilo suhkrut. Normaalse tarwitamise juures jatkub neist tagawaradest keskmiselt paariks nädalaks. Laubandusosakond on saanud ka suurema hulga soola otsekohe Pärnust. Samuti on teistel Wiljandi suuräridel olemas tagawarad ,kuigi nad on piiranud suhkru ja petrooleumi müüki.

Kõmin suhkru, soola ja petrooleumi ümber on ulatunud ka maale, mida tõendab asjaolu, et maakaupmehed senisest suuremal määral katsuwad täiendada oma tagawarasid.

Loodetakse, et juba ligemail päewil tulewad uued saadetised, ning sellega oleks loomulik olukord seatud jälle jalule.

Noored helikunstnikud E. Turgan ja O. Roots
annavad Viljandis reedel iseseisva kontserdi

Reede õhtul esinewad „Koidu" saalis iseseisewa kontserdiga Tartu kõrgema muusikakooli õpetajad helikunstnikud Ewald Turgan ja Olew Roots.

E. Turgan on lõpetanud Tallinna konserwatooriumi wiiuli alal 1931. a. prof. J. Pauleni õpilasena. O. Roots on muusikalise haridusе omandanud Tartu konserwatooriumis ja muusikakoolis prl. A. Hippius'e, prof. A. Lemba ja hr. Eller'i õpilasena ja 1931. a. kewadel lõpetas ta eksternina Tallinna konserwatooriumi kahes erialnes — klaveris ja kontpositsioonis.

Mõlemad andekad noored waliti sama aasta sügisel Tartu kõrg. muusikakooli õppejõududeks — E. Turgan wiiuli ja O. Roots teoreetiliste ainete ja klaweri alal.

Keskkoolinoorte kergejõustiku esivõistlused

Hääd tagajärjed kõigis hüpetes

RIDA UUSI REKORDEID

Teisipäewal, 27. sept., korraldas maagümn. spordiring kooli kergejõustiku meistriwõistlused, mis iluga ilmaga hästi õnnestusid ja rida uusi kooli rekorde andsid. 100 meetri jooksus wõistles kaasa ka Wästrik oma haige jalaga, kuid katkestas mõni meeter enne finishi teisena. Wõitis Köpman — 12,6 sek. 2) Koik. Kõrgushüppes Koik ja Köpman ületasid 1,55, kuid wahehüppes suutis Koik ka 1,60 ületada, mis kooli rekordist muuseas parem ja 16-a. poist kohta küllalt hiilgaw tulemus. Kuulitõukes wõitis ülekaalukalt Räim — 13,90 m. Köpman jäi 12,38 m. teiseks. 110 mtr. tõkkeid pidi Köpman jooksma osawõtjate puudusel üksinda ja aeg ei tulnud seetõttu ka kõige parem — 18,6 sek. Kaugushüppes esines Koik jälle edukalt, hüpates 5,70 m. Köpman jäi 5,48 pääle. 400 mtr. wõitis Kala — 62,8 sek. 1500 mtr. juhtus üllatus. Senini Sarwe ja teisi wõitnud jooksja Rebane katkestas, kui Riisenberg ja Sarw maruliist 200 meetri pikkust lõppspurti alustasid. Wõitis napilt Riisenberg. Odaheide oli jälle Räime saak, kes heitis 40,65 m. 2) Paajus 36,50 m. Teiwashüppes kolm wõitlejat — Koik, Köpman ja Jürisson — ületasid algkõrguse 2,37, kuid kõrgemale ei küüninud üksi seetõttu, et hüppelatid puruneſid ja tuli katsuda paarimeetrise latijupist üle pugeda. Seewastu teatawal määral üllatusena kukkus wälja kolmikhüpe, kus arwataw wõitja pikk Kadak kaotas Koigile 12,26 meetriga — Koigi 12,38 wastu. Kettaheide jäi päris pimeda kätte, nii et raske oli jälgida ketta lendu. Jürisson ja Köpman heitsid mõlemad hääd tagajärjed — 38,08 ja 38,00 m. A kl. üldwõitja Köpman 17 punktiga ja Koik samuti 17 punktiga.

B klassis (alla 16 a.) esinesid silmapaistwalt Sarri ja Jürisson. Üllatawalt hää aeg tuli Sarril 60 mtr. jooksus — 7,8 sek., mis wanast Sepa nimel seisuwast rekordist parem. 2) Linsi — 8,0 sek. (endine rek.). Uus rekord tuli Sarrilt ka kõrgushüppes 1,45 m. 2) Jürisson — 1,35 m. Kaugushüppes Sarri hüppas 5,07 m. Teine Jürisson — 4,60 m. Kuulitõuge: 1) Jürisson 9,78. 2) Sarri — 9,47. 800 m.: 1) Sarri — 3.27,0 min., mida ei saa aga wõtta õigena, sest ringilugejad lasid alul ühe ringi wähem joosta ja alles tüki aja seismise järele üks wõistleja lõpetas. Wiimase alana peeti teatejooks 4×100, mis jäi aga niiwõrt pimeda pääle, et üks mees ei tunnud enam teist. Jooksu ei saa wõtta ametlikuna, kuna 5. kl. meeskonna üks liige kukutas 2. klassi poisi pikali, millega see kaotas 10 meetrit. Sellegi pärast 2. klass tuli teiseks, kaotades waid rinnajaoga. Üldse pea kõikide alade wõitjad A ja B klassis olid 2. klassi poisid, nagu Koik, Köpman, Sarri, Linsi ja Hippus.

Maailma suurim näitleja
Emil Jannings

Arst raudwaraseadusega päästetööl

Raudwaraseaduse põhjal on tõstnud doktor Oskar Reiman nõudmise Carl Saksa wastu oma arstikabineti päästmiseks. Oskar Reiman wõlgnes Carl Saksale suuremaid summasid. Kuna Reiman wabatahtlikust maksmisest loobus, saatis Carl Saks kohtupristawi Reimani juurde ja laskis üles kirjutada kõik tema wallaswara alates paberinoa ja tindipotiga ning lõpetades arstikabinetiga. Nüüd nõudis Reiman, et kohus wabastaks tema waranduse aresti alt raudwaraseaduse põhjal, mille järele ei saa kodanikult ära wõtta wõlgade katteks elukutseks wajalikku inwentari.

Kohtus Reimani wolinik jääb nõudmise juurde. Wastaste wolinik aga leiab, et kõike ülleskirjutatud warandust ei kaitse raudwaraseadus. Paberit wõiwat rebistada ka ilma hõbedast paberinoata, samuti pole waja Reimanil kallist tindipotti.

Rahukohtunik ära kuulates poolte seletusi, otsustas wabastada aresti alt ainult hädawajalised arstimise instrumendid, mis Reimanil teenistuse mõttes wajalised. Muu osa aresti alla panduд waranduseit aga jätta edasi aresti alla, nende seas ka paberinuga ja tindipott.

Kuulus vene näitlejanna, publiku lemmik **Anna Sten**

Suwel wabanenu sügisel uuesti wargile

Boris Koppel wabanes käesolewa aasta suwel wanglast karistuse kandmiselt. Sügisel wõttis 21-aastase noormehe üle wõimuit uuesti seiklemine. Ta asus mööda wabariigi linnasid rändama. Enne seda aga warastas ta Marie Koigi korterist mitmesugust kraami, nagu naisterahwa püksid, kleidid ja lisaks weel kättepuutuwa raha. Sisse pääsenud ta Koigi korterisse wäga lihtsalt: Marie Koik oli usaldanud teda ja annud tema kätte korteri wõtme ja ta külastanud sageli Koiki, mitte ainul siis, kui Koik kodus idiibis, waid ka selle äraolekul. Pärast wargust wiinud ta wõtme uuesti tagasi. Siis pettis ta sõbralt wälja mantli, pani selle selga ja sõitis Wiljandist ära. Warastatud asjad müüs ta ära. Ta tabati aga Paides ja nüüd seisis ta Wiljandi 1. jsk. rahukohtuniku süüpingil, kes teda karistas 5-kuuse wangistusega.

ILMATEATED

Söösel selge ja wäga jahe

Loodetaw ilm 29. septembril. Söösel ja hommikul kergest keskmiseni, päewal merel kõwenewaid loodest edela poole pöörduwaid tuuli, ööseł selge ja sisemaal wäga jahe päewal suurenew pilwitus ja temperatuur endine, merel ja rannikul udu, suuremaid sademeid pole oodata.

Ülewaade 28. septembril. Madalrõhkkond on süwenenud ja liigub nuesti Põhja-Skandinaawiasse. Eilne Läänemere osamiinimum liikus ööseł ühes wihmasajuga ja paigutise äikesega üle Eesti ja Soome, Läänemere ja Loode-Wene. Lääne-Euroopas ja Skandinaawias walitseb enbiselt jahe ilm, milline laieneb ööseł Kesk-Euroopasse. Eestis oli eile päewal 15—19 kraadi, ööseł 7—9 kr. ja täna hommikul 9—11 kr. sooja.
Metobs.

Kooliõpilane laial teel

Ema tagant warastatud rahaga plehku

Teisipäewal ilmus kriminaalpolitseisse Mõisa tee nr. 3 elutsew Mari Birk ja teatas, et tema poeg Sergei Birk, 14 aastat wana, on temalt warastanud 10 krooni ja wanaema Anu Warmilt 25 krooni raha, mis oli peidetud lukustatud kappi. Pääle warguse toimepanekut kadus poiss kodust ega pole senini weel kusagil nähtawale ilmunud. Mari Birk palub kriminaalpolitsei abi oma ülekäte läinud poja leidmiseks.

Sergei Birk on koolipoiss, keda ei suutnud ohjeldada ei wanemate ega ka kooliõpetajate kaswatustöö. Juba warases nooruses oskas ta juba endale siidiwenna kuulsuse, kes enam wäljas ringi hulkus kui kodus wõi koolis õppis. Möödunud suwel ta oli maal karjas, ilmudes koolitöö alguseks tagasi linna.

Möödunud nädalal märkasid kaasõpilased, et Birk on muutunud suureks rahameheks: ta ostis endale igasuguseid mainustusi, käis söögimajades söömas ja näitas end kaasõpilaste seas wäga täismehena. Et oleks uhkem olla, lasi ta teha endale skaudi mundri ja maksis selle eest kohe puhta rahaga kinni. Laupäewast saadik Birk koju enam ei ilmunud ja siis hakkas ema teda taga otsima. Selgus, et teda pole ka koolis. Tühi oli ka ta peiduurgas kodu läheduses Grossi wabriku pööningul, kus ta suurema osa oma wabast ajast weetis. Nüüd awastas poisi ema ka warguse oma kodus, mis ei jätnud kahtlust, et selle toimepanija oli noor seikleja.

Poiss jäi kadunuks, kuid teisipäewal saabus emale kiri, milles öeldi, et „elu on lõpmata raske — lähen hüppan järwe!" Esialul pole muidugi põhjust uskuda,, et poiss oleks oma lubaduse täitnud, ja ametiwõimud jatkawad poisi otsimist. Huwitaw ja algupärane on aga wiis, kuidas noor seikleja mõtleb lahendada elurasküsi — see on üks iseloomustaw joon tänapäewa noorsoo elusuhtumisest.

Jalgratturite äge kokkupõrge

ühel ratas „kahekssaks", teisel raam kaardis

On harilik nähe, et kui jõuab kätte sügis ja tulewad koolijüsid linna, siis kaks kolmandikku neist kindlasti kihutawad mööda uulitsaid „kondimootor" reite wahel. Seepärast rattaõnnetused õpilaste seas on muutunud pea igapäewaseks ja ainult suurematele pöördakse tähelepanu. Üks säärane juhtus alles möödunud teisipäewal. Siin ei olnud õnnetuse tegelasiks mitte 1 ega 2 isikut, waid koguni 3. Õnnetuse tegewustik toimus „Hanstaahi parkangaaris", kus wäikeses ringis turnisid kolm poissi. Kõige kangem neist kuidagi wääratas ja teised sõitsid talle rabinal otsa. Kostis metsik aplaus ja kiunuw ranaragin. Poisid aga tõusid puruwigastena. Siiski weel enam kannatada olid saanud nende „masinad". Ühel oli raamistik hoopis kaardis, teisel jälle esimene ratas „kahekssaks" paindunud. Kolmas õnnetuseosaline wõis enese juures konstateerida ainult wäikest „pääpehmenemist". —Timsa—

„Ufa" suurfilmis
„KIRE HULLUSTUS"

Ähwardamine Kantremaal

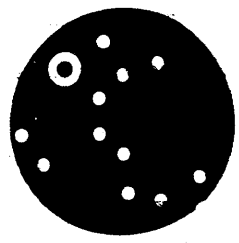
Kirikumõisa tänawal nr. 38 elutsew Ann Jürisson kaebas politseile, et samas majas elutsew August Tarien olewat teda ähwardanud ära tappa. Naabrite wahekord läheb punase lauа taha selgitamisele.

Kummipüssidega aknad puruks

Wiimasel ajal on Tartu tänawa lõpposas sageli näha huligaane, kes kummipüssidega laskmist harrastawad, märklaudadeks walides pööninguja keldriaknaid, mis mitmel majal hoopis purustatud. Samuti antakse walu ka tuwidele ja tänawail wiibiwatele kanadele.

Tähelpanu võistlus!

Tähelepanu võistlusest võib osa võtta igaüks, kui ta omandab enne 14. oktoobrit 1932. a. Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Seltsi loteriipileti ja teatab pileti all servas oleva kupongiga

Võita võite 125.000 senti.

mitu valget punkti on ülaltoodud **mustas söörис.**

Aadress: Rakvere Rahvamaja pk. 71.

Täiendavalt müügikohtades.

Väljaspoolt maalt ja Mulgimaa rajalt

SUUREMATE SILDADE JA TÖÖDE LÕPLIK VASTUVÕTMINE

Kolmapäeval viibis Wiljandimaal teedeministeeriumi maanteede inspektor, kes koos maavalitsuse ametnikkudega toimetas lõplikult suuremate sildade ja teedeehituste wastuwõtmist, mis ehitati läinud aastal ja feisid senini weel ehitajate wastutusel. Muude hulgas piidi lõplikule wastuwõtmisele tulema Suure-Jaani ja Kolga-Jaani kiwiteed, Rimmu sild ja sadamasild Tarwastus.

MAAL ALGAB KURSUSTE HOOAEG

Perenaiste seltsid ja mitmesugused muud organisatsioonid algawad sügisel harilikult korraldama mitmesuguseid põllumajanduslikke kursusi. Tänawu on läinud erilisel moodi worstiwalmistamise kursused, mis korraldatakse köikides suuremates keskkohtades. Senini on registreeritud juba 7 farnast „worstikursust".

Mitmelpool hakatakse korraldama ka weel nn. loomaarstlikke kursuseid, kus tahetakse saada õpetust loomaarstidelt näpunäiteid mitmesuguste loomahaiguste ja õnnetuste korral esimese abi andmisel.

TÖÖBÖRSILT NÕUTAKSE METSATÖÖLISI

Loodi metsaülem on saatnud Wiljandi maakonna tööbörsile nõudmise 12 metsatöölise päale, keda wajatakse Matuse ja Aru metsadesse. Nimetatud metsades algab töö 10. oktoobril.

Tegelikult on aga lugu teesugune, et Wiljandi maawalitsusel weel oma tööbörsi ei ole. Kuigi haridus- ja sotsiaalminister nõudis kas ükskõik wõi koos linnawalitsusega tööbörsi ellukutsumist, ei ole Wiljandi maawalitsus siiski weel selgusele jõudnud, miba tööbörs õieti peaks endast kujutama, wõi kuidas seda tuleks korraldada. Sellepärast jääb wist Loodi metsaülema nõudmine õhku rippuma, sest tööbörsiga niipea hakkama ei saada.

SÜTEOJA TRUUP LANGES SISSE

Suure-Kõpu-Wastemõisa wahelisel teel on Puiatu walla piirides sisse langenud Süteojal puust sillakene. Kohalik konstaabel teatas asjast maawalitsusele, nõudes selle kiiret korrastamist, et liiklemine teel ei oleks takistatud.

ISAPÕDER PÕHJAKAS

Laupäewal nähti Põhjakas Kolgioja metsast noort isapõtra kiiresti läbi jookswat. Põdra ilmumine nimetatud paika sünnitas suurt kõneainet, kuna wiimase 10 aasta jooksul ei mäleta keegi külaelanikest, et ta oleks kohanud seda uhket looma.

Petmine loteriil

Politseile teatas Kabala wallas Willewere elaw Jaan Kuldkepp, et Kabala asunduses elawa Tupe wäimees on hiljuti korraldanud mitmesuguste asjade loterii ning selle juures toime pannud pettuse. Nimelt pidi loteriil wäljaloositama muude hulgas ka jalgratas, mille wäärtus 40 krooni. Loterii korraldaja on aga selle jalgratta ära wahetanud ning wiletsama asemele pannud. Päälegi olewat loteriiks korraldajal wastaw seaduslik luba puudunud.

Sai oma kodus peksa

19. sept. ööl kuulnud Wõisiku wallas Rõikal elaw August Mihkelson oma korteri ukse taga koputamist. Ukse awanemisel tormanud tuppa samas elutsew Walter Schoppe ning läinud M. naise juurde, kes olnud woodis. Et wiimane haige oli, siis tahtnud tema mees sisfetungijat takistada, kuid saanud sellelt hoobi, mis paisanud ta wastu ahju päädpidi. Märatsew külaline on järgnenud M-le wälja, kus wiimasele weel hoope jagas. Kannatadasaanu teatas asjast politseile, kes koostas protokolli.

Korraldati ilma loata tuletõrje häire

W.-Põltsamaa wallas Põllusaare külas oli Räsna-Wiruwere wabatahtlik tuletõrje ühing korraldanud häire. Et selleks puudusid wastawad load, siis koostas politsei asja kohta protokolli.

Varastati harksahk

Imawere wallas Kopli talu põllult on warastatud Jaan Ermi päralt olew harksahk, mille wäärtus 6 krooni. Kahjusaaja kahtlustab möödasõitjaid, kes wiinud Koigi wallast sigu Wõhma.

Metsaülem omandas veksli

Tarwastu metskonna metsawaht August Sula esitas kriminaalpolitseis kaebuse endise Tarwastu metsaülema Johansoni pääle, kes olewat omandanud ühe 100-kroonile Sula poolt allakirjutatud blankowekslі.

Kui Johanson weel oli metsaülem, siis andis talle Sula wekslі, mille tasuks metsaülem pidi talle hankima uue metsawahi mundri. Sula pole wormiriiet tänapäewani Johansoni käest saanud, samuti pole ta tagasi annud ka kindlustuseks antud wekslit.

Puiatus varastati propse

Puiatu wallas elutsew Peet Saarepera teatas kriminaalpolitseile, et temal on metsast ära warastatud propse. Wargaid hakati jälgima ja saadi kätte. Propsid oli linna toonud müügile Hans Brauman, kes samuti pärit Puiatust. Brauman tunnistas enese warguses süüdi.

Varastati hobuseriistad

Ööl wastu 10. sept. on Pajusi wallas Luige asunduses Aleksander Linaski juures wargad käinud ning kaasa wiinud kuuri alt mitmesuguseid hobuseriistu, nagu ohje, sedelgaid, rangiroomad ja rinnused, kogusummas umbes 20 kr. wäärtuses. Kahjusaaja warguses kedagi süüdistada ei tea.

Nisu põllumehe sissetulekuallikaks

Kolme Viljandi suuräri poolt on senini kokku ostetud 400.000 kilo nisu ja 125.000 kilo rukist

SUUREMATEKS NISU MÜÜJATEKS ÕISU JA VANA-VÕIDU MÕISAD

Ruktihind kuni 14 senti, nisu kuni 21 senti kilo

Sügishooajal warakult hakkasid Wiljandi suurärid põllupidajatelt ostma kokku nisu ja wähemal määral ka rukist. Nagu nüüd selgub, on nisumüük märksa elawam, kui mullu. Umbes kuu aja jooksul on näiteks Roterman ostnud kokku sama hulga nisu, mis osteti möödunud aastal kogu sügishooaja jooksul. Nisumüük on olnud niiwõrt elaw, et niihästi Puhk ja Pojad, kui ka põllumeeste seltsi kaubanduseosakond on pidanud ostu wahepääl katkestama, kuna laod on saanud täis ja kokkuostetud wilja ei ole suudetud realiseerida.

Ükskütest äridest on kuni eilseni nisu ja rukist kokku ostnud kõige rohkem Rotermani kohalik osakond, kes on nisu ostetud 20 wagunit, mis teeb wälja ümmarguselt 200.000 kilo. Rotermanile suurematest nisumüüjateks Wiljandimaal on olnud esmajoones mõisad. Nii on nisu müügile toonud Wana-Wõidu mõis ja Õisu mõis kumbki umbes 10.000 kilo, knsjuures kumbki mõisa nisu kwaliteedilt on olnud rahuldaw. Ka talupidajate hulgast on paljud toonud müügile nisu suuremal määral. On olnud summasid 6000—7000 kilo ümber. Hoopis wähem on eraäridele müügile toodud aga rukist. Rotermanile kuni senini umbes 40.000 kilo.

Suuremal määral on nisu kokku ostnud ka Puhk ja Poegade Wiljandi osakond. Nimelt on Puhk ja Poegade senini müüdud põllupidajate poolt rukist läbisegi 56.000 kilo ja nisu umbes 113.000 kilo. Kuna nimetatud äri laod rohke pakkumise tõttu ei suutnud mahutada enam kokkuostetud wilja, siis katkestati nisu- ja rukkiost lühemaks ajaks.

Teistest wähemal määral on senini nisu ostnud põllumeeste seltsi kaubandusosakond, kes ei tarwita ise ära kokkuostetud wilja, waid annab selle edasi wastawal kokkuleppel Tarwitajate Keskühisusele. Kaubanduseosakond on ostnud nisu ligemale 90.000 kilo ja rukist umbes 30.000 kilo. Rukkiost kaubanduseosakonna poolt sünnib kaubandusosakonna enese arwel ja kokkuostetud rukis läheb oma tarwituseks.

Ühtekokku on nii siis põllumeeste poolt kolmele kohalikule sunrärile senini müügile toodud ümmarguselt 400.000 kilo nisu ja 125.000 kilo rukist. Esialgul makseti põllupidajatele nisu kilogrammist 18—22 senti, kuid uue kokkuleppe järele maksawad sunrärid põllupidajatele 17—21 senti, wastawalt wilja häädusele. Rukkihind sellewastu on olnud aga kõikuw, sest siin on wõimalik äridel toimida oma äranägemise järele, on makstud kuni 14 senti kilost. Olgugi et eraärid põllumeestele ei maksa rukki eest seda hinda, miba lubab maksta riik, on nende poolt maksetaw hind siiski kõrgem, kui hind, miba maksawad rukki eest Wiljandi pagarid.

PISISAARDE UUS KOOLIMAJA

Wallawolikogu ei poolda härrastemaja kooli tarwis

Wiimasel Pajusi wallawolikogu koosolekul oli jälle kord kõne all uue koolimaja ehitamise asi Pisisaare. Waremini laskis wallawalitsus walmistada insp. Lebedorfi maja kawandi, mispei leidnud aga koolivalitsuse poolt wastuwõtmist. Nüüd on lastud walmistada nus kawand P. Tischlerit, mis ka wallawolikogu poolt hääks kiideti. Maja ehitamine sünniks järkjärgult nii, kuidas seda walla kandejõud lubab.

Enne küsimuse otsustamist esitas üks wolikogu liikmetest ettepaneku, et Pajusi mõisa härrastemaja koolile nõutaks, millega siis ka ära jääks uue maja ehitamise tarwidus. Wolikogu enamus ei nõustunud aga selle ettepanekuga.

Sõiduauto surmasõlm Abjas

Kui tegelased jäid sõidust maha, juhtus õnnetus

Eelmises lehes teatasime auto ja 2 hobuse plaanwankri kokkupõrkest Abja ja Nuia wahelisel teel. Nüüd on selgunud ka katastroofi ükskõikasjad. Nimelt on Pärnu maawalitsuse arhitekt jäänud Nuias maha Abja-Nuia wahelisest liiniautobussst. Et õigeks ajaks Abja jõuda, selleks wõeti taksoauto ja hakati kihutama. Autos olid pääle maawalitsuse isanda weel Pöögle wallasekretär A. Milchstein ja Karksi kaitseliidu malewkonna päälik W. Libe.

3 kilomeetrit Abja jaamast Kuustle kohal kihutas auto wastutulewale kahehobuse wankrile otsa. Auto tegi õhus surmasõlme ja paisati üle kraawi põllule kummuli. Autojuhi kõrwal istuw W. Libe sai kokkupõrkel raskesti wigastada, kuna tal wankri tiisli ots oli sisse murdnud rinnakasti. Pöögle wallasekretär Milchstein sai pähe ja näkku klaasikildudest suuremaid haawu, kuna autojuht ja arhitekt said põrutada. Kokkupõrkel sai teine hobustest raskemaid wigastusi, nii et see tuleb surmata.

Väimees varastas äia rukist

Uue-Wõidu wallas elutsew Johan Jams teatas kriminaalpolitseile, et ööl wastu 27. sk. olewat tema lukustatud rehe alt ära warastatud üks kott rukist 11 krooni wäärtuses. Warguses süüdistas Jams oma wäimeest August Auksmani, kes olewat äialt näpatud wõtmega öösel rehest rukid ära wiinud.

Kriminaalpolitsei wangistas linnas Auksmani, kuid see ei tunnista end warguses süüdi, waid seletab, et tema olewat raiunud oma äiale hulga hagu, ning olewat selle eest õigustatud tasu saama, miba ta ise oli wõtnud rukki näol.

Et Auksmani äi Jams siiski oma süüdistuse juurde jäi, lähewad äia ja wäimehe palgawahekorrad kriminaalkorras arutusele punase kohtulaua ette.

Vargus Uusnas

Uusna wallas elutsew Alide Tõigast teatas politseile, et temal on warastatud korterist ära 3 krooni 50 senti raha, taskurätik ja üks naisterahwa särk.

Klaasitükk haavas

Meleski klaasiwabrikus juhtus õnnetus 18-a. Johannes Pihlakuga, kes töötas klaasisulatamise ahju juures. Ta libises ja kukkus, kusjuures klaasitükk lõikas talle sügawa haawa jalatalla alla.

Kaevuuppunud vanake lahati

Teisipäewal lahkas Põltsamaa linnaarst hiljuti U.-Põltsamaa wallas kaewu uppunud 74-a. wanakese Anu Supsi laiba. Lahkamise tagajärgi oodati suure põnewusega, kuna kohalikud elanikud ei uskunud wanakese surma põhjuseks õnnetust, waid olid weendunud kuritöös. Kuuldawasti olewat ka kadunu sugulased tõstnud ametiwõimude ees süüdistuse tapmises. Ometi aga lahkamise tulemused näitasid, et wanake ei olnud tapetud, waid saanud surma õnnetu juhuse läbi. Nii konstateeris lahkamist toimiw arst surma põhjusena mitte uppumist, waid shokki wõi mingil põhjusel tekkinud kurgukrampi.

Rauk hüppas tiiki

27. sk. kell 2 päraft lõunat uputas enese Õisu wallas, Uue-Maiste talus elutsew Kadri Muri, 86 aastat wana, samas talus asuwasse tiiki. Rauk oli leski ja kannatas pikemat aega halwa terwise all. Ta oli juba waremini lubanud enese ära tappa. Muri on kindlasti Wiljandimaal waneimaks enesetapjaks.

Riigihooned lastakse lagunеda

Kaarli Saksamõisa endine härrastemaja seisab tugede abil üleval

TÄIESTI KASUTAMATA POSTIJAAMA HALE SEISUKORD

Saksamõisa endine härrastemaja, milles asub praegu Kaarli hobusepostijaam, on nii hapraks muutunud, et elanikke ähwardab päris tõsine hädaoht, sest maja krohwitud laed kukuwad tükk-tükikaupa maha.

Maja katus on juba niiwõrt lagunenud ja auke täis, et lagi peab asetama wiimast, kuid nüüd aastate jooksul on ka lagi mädanenud, ning wihm krohwi ära leotanud, nii et praegu wõib mõnest kohast ilusasti näha sinawat taewast, isegi kuuwarjutus olnud woodist hästi nauditaw. Ent wäga tülikaks muutub elanikkudele asjolu, et kraam tuleb wihmaste ilmade ajal toas ringi asetada, muidu wõib wihm wiimase ära rikkuda. Wiimasest asjolust tingitud on ka põrandad tublisti mädanenud ning auke täis.

Huwitaw oleks waid teada, mitme aasta tagant maawalitsus teostab hoonete järelewalwet. Praeguse postijaamapidaja rendilepingust on möödunud juba neli aastat ning iga aasta peab wiimane mõnesaja krooni eest hoonetele remonti tegema, ent siiani on waid uuendatud pool laudatust, seegi wist sellepärast, et lehmadele jookfis wesi kaela, ja majale alla asetatud mõni hädawajaline tugi.

Sellewastu on aga aina lõhutud. Talli uks, kust mõisa ajal sõnnik alati wälja kärutatud, oli juba möödunud aastal poole suuremaks lõhutud, et wankriga sai tallist sõnnikut wedada. Teiseks on lõhutud wäljaspoolt wundamendi sisse hiigelauk, millest siis sügisel alla keldrisse kartuleid kantud. Köik oleks ju korras, kui neid sisseküike ka külmal ajal sulgeda saaks, ent need on praegugi waid augud.

Postijaamapidajal on kasutada mõisa endine õunaaed ja kaunis suur krunt mõisa südamest, mis peaks tublisti katma lepingus mainitud remondi kulud, ent sellest pole siiani midagi wälja tulnud. Kui juurde arwata weel kaunis kallis üür, mida üürnikud maksawad, siis on küll tõesti imestamisewäärt nähe, miks hooned lastakse niimoodi häwineda. Ja kas ei lähe maawalitsusel farnase postijaama pidamine kalliks, kus aastas tehakse läbisegi waid üks sõit (!). Tänawu ei olewat siiani weel keegi postihobuseid tarwitanud.

Comuski postijaama krunt ümberkorraldamisel

Maavalitsus protesteerib enda poolt sõlmitud leppe vastu

UUSNA VALLALE VAESTEMAJA KRUNT

Esmaspäewal, 26. sk., pidas maakorralduse komisjon oma järjekorralist istungit ja waatas läbi Comuski hobusepostijaama krundi ümberkorraldamise kawa ja selle wastu esitatud Wiljandi maawalitsuse protesti. Uusna wallaomawalitsuse maaga warustamise asja ning mõned popside maaeraldamise küsimused.

Wiljandi maawalitsus andis oma Comuski postijaama krundist umbes 30 ha maad põllutööministeeriumile tagasi ja sõlmis tagasiandmise puhul, läinud kewadel, wastawa lepingu, milles määrati, et postijaama krundile alalejääwa ja äraantawa maa piir määratakse kindlaks planeerimiskorras.

Nii ka sündis, ja krundi ümberkorraldamise kawaga loodi 5 mõisatöölise krunti, mis maata Wiljandi mõisa töölistele wälja antakse. Nüüd aga protsessiwad maawalitsuse härrad ja ei taha sellest kuulda, et piir planeerimiskorras kindlaks määratakse, waid nõuawad, et see rajataks nii, nagu see nende silmale armas waadata oleks. Kokkulepe on aga niisugune halb asi, et seda ühekülgselt muuta ei saa ja päälegi on see paberile kantud. Muidugi jäeti siis maawalitsuse protest tähele panemata ja kinnitati krundi ümberkorraldamise kawa.

Uusna wallaomawalitsusele otsustati omanduseks anda Uusna asundusest planeeritud waestemaja krunt nr. 6, ning popsikohapidajatele Karl Saarele, Hans Brafsile ja Mari Andressoni pärandusetombule otsustati eraldada senini nende kasutada olnud maaalad. Esimesed kaks obroki aluseł kasutamiseks ja wiimane omanduseks.

Paistu kirik valges rüüs

Eeloleval suvel tahetakse värvida kiriku katus ja järgneval teostada seesmine remont

KIRIKU 700 AASTA JUUBEL 1934. AASTAL

Paistu kiriku remont on seekord jõudnud lõpule. 1. oktoobril on kiriku üleandmine remondi teostajate poolt koguduse juhtidele ja oktoobri esimesel pühapäewal tahetakse korraldada pidulik jumalateenistus kirikus.

Remondi tagajärjel on kirik saanud nüüd endale walge, kaugele paistwa rüü.

Remont läks maksma 460 krooni ja see teostati osakaupa, kusjuures esiteks parandati ja lubjati kiriku õhtupoolne osa. Juba eelolewal suwel tahetakse lasta üle wärwida kiriku katus ja torn ning järgnewal remonteerida kirik seesmiselt. Hiljuti on kohal käinud teedeministeeriumi insener, kes on siis awaldanud arwamist, et remonti pole alustatud õigest otsast, ning et esmajoones oleks tulnud wärwida katus. Meistrid on aga olnud arwamisel, et sellega ei ole midagi katki, et lupjamisetöö on tehtud warem, sest katuse roosteft ei ole mingisugust hädaohtu karta seintele.

Paistu kirikul seisab ees tähtis juubel. 1934. aastal kirik wõib pühitseda oma 700 aasta juubelit. Mõni aeg tagasi waieldi küll weel selle üle, kas kirik saab wanaks 600 wõi 700 aastat. Nüüd on aga jõutud selgusele, et pühakoda on olnud 700 aastat rahwale usu- ja moraalitempliks, sest esimesed teated Paistu koguduse üle on 1234. aastast. Juubeli puhuks tahetakse kirik seadida põhjalikult korda.

Suuremad metsatööd Aimlas

Riigi metsatöostus nõuab linna tööbörsilt 100 töölist

Linna tööbörsile saabus Aimla metsaülemalt kiri, milles nõutakse Aimla metskonda tööle 100 töölist. Töö kestaks pikemat aega. Toiduained ja korterid olewat kohapääl küllaldaselt saada.

Ükskütе metskondade järele wajatakse Kõnnu metskonda 8 töölist, Aimla metskonda 20 töölist, Kalle metskonda 20, Kambi metskonda 30 ja Erkla ning Puujala metskonda 22 töölist, kokku 100 töölist.

Metsa ülestöötamisel maksetakse palkide tihumeetri eest 40 senti, lehtpuu pakkude eest 50 senti, kooritud paberipuude ja propsіde eest 60 senti, sindli- ja laastupakkude eest 45 senti, 75 sm. pikkuste küttepuude eest 35 senti ja 50 sentimeetri pikkuste eest 40 senti tihumeeter.

Linna tööbörsil on aega tööliste Aimlasse saatmiseks kuni 10. oktoobrini. Kui selleks ajaks siit ei suudeta wajalikul arwul töölisi saada, siis hangib riigi metsawalitsus neid teisel teel. Esialgul pole teada, palju linnast Aimlasse metsatöödele minna soowijaid on, kuid kui arwestada talwel registreeritud töötute arwuga, siis peaks neid küllaldasel määral leiduma.

Piinarikka haiguse järele lahkus 26. sept. s. a. kell 4 p. l. jäädavalt meie keskelt minu armas ainus õde ja minu kallis tädi

Angelika Feldt

sünd. 12. jaanuaril w.k. 1874

Matmine neljapäewal kell 5 p.l. uuest haigemajast.

Sügawas kurbuses õde ja õetütar.

Südamest palju tänu

kõigile, kes minu unustamatut abikaasat ja meie kallist isa

Hans Änilist

wiimsele puhkepaigale saatsid ja tema kalmu lugematute õitega katsid.

Leinajad lesk ja pojad.

Südamlikku tänu

avaldame kõigile, kes minu armsa poja ja meie kalli venna

Hans Vasar'i

viimsele puhkepaigale saatmisest kaastundlikult osa võtsid, eriti korp. „Frat Liviensisele".

Leinajad omaksed.

DRAAMASTUUDIO TEATRI

KÜLASKAIGUETENDUS VILJANDIS, „UGALA" TEATRIS

Esmaspäeval, 3. oktoobril s. a. kell 8 õhtul

„Merihärg & Ko ajab Wenemaaga äri"

Jaan Kärneri komöödia 3 vaatuses.

Piletid eelmüügil Õpistu raamatukaupluses.

Tartu Kõrgem Muusikakool

Reedel, 30. sept. s. a. kell 8 õht. „Koidu" saalis

Helikunstnikkude

Evald Turgani ja Olav Rootsi

(viiul) (klawer)

kontsert

Kawas: J. S. Bach-Busoni, J. Brahms, F. Chopin, F. Liszt, F. Kreisler, A. Dworák-Kreisler, H. Wieniawsky ja teised

Pääsmed: 25—100 snt., õpilasile á 15 snt. ja riidehoid á 10 snt. Eelmüük „Õpistus" ja kontserdi päewal kella 6 õhtul alates „Koidu" kassas.

Õisu Lugemisering

Pühap., 2. oktoobril s. a. Õisumõisa peosaalis

Sügispidu

Kawas: Muusikalised ettekanded, näitemäng: „Musu ei ole patt". Waheaegadel ja tantsuks mängib Karksi keelpillide orkester. Pääsmed: 50—25 sendini. Juhatus.

Pühade tõttu

1. ja 10. oktoobril s.a. majatarbeteosakond suletud.

S. Donde & Co.

Kestwaid elektri-auru lokke,

millede püsiwus 5—6 kuud, tehakse ainult

juukseteõstuses firma „Hendrikson"

Tartu tän. nr. 5, kodumaa aparaadiga, mis kroonitud 1-se auhinnaga, töötab wahetpidamata, soeng 5—6 kroont.

Lugupidamisega omanik.

Wiljandi linna tööbörs wajab

100 metsatöölist

Tööfoowijail kuni 5. oktoobrini s. a. üles anda tööbörsis, kust ka lähemaid teateid töötingimuste kohta saab.

Tööbörs.

Sakala Kirjastusühing võimaldab eeloleva kuu jooksul

odava kuulutamise

„Sakala Pühapäevas"

kõigile oma lugupeetud ärisõpradele sel teel, et igaüks, kes on kuulutanud nädala kestel „Sakalas", võib sama kuulutuse avaldada lasta järgnevas „Sakala Pühapäevas" kohemaksetava raha eest poole hinnaga, teatades sellekohasest soovist kohe „Sakalasse" kuulutuse äraandmise juures.

Kuna reklaam on iga äri suurimaks toeks, mitte üksnes häil päevil, vaid eriti just majanduslikult kitsal ajal, siis ärimeestel kui ka kõikidel teistel kuulutajatel avaneb

kõige soodsam juhus kasutada

hää reklaami võimalust!

Raudwooditeladu „Sõde"

Posti tn. 26, tööstus Mäe tn. 12.

Kohale jõudnud suurem saadetis wälismaa traati, mille tõttu oleme reformpõhjade hindu tunduwalt alandanud. Palun kõiki, kes kawatsewad osta reformpõhju puuwooditele, lahkesti kuulata järele meie äärist põhjade hädadust, wastutust ja hindu.

Austusega: „S õ d e"

Dr. E. Gustawson

wõtab haigeid wastu

Wiljandis, Lossi tn. 24

Laupäewal, 1. oktoobril
„ 15. oktoobril
„ 29. oktoobril
„ 12. nowembril
j. n. e.

Hästi keetaoskajat, korralikku

teenijat

wajatakse Lossi tän. nr. 35, korter nr. 1

Ustawat ja talutöödes osawat

tüdrukut

tarwis maale. Tulla Wiljandis, Kunderi tän. 9 või Loodi, Madise-Männitule.

Hää praktikaga wilunud

maaler

wõtab wastu igasuguseid töid maal kui linnas.

Saare tänaw nr. 6.

Tislerit

tarwis. Küsida selle lehe tal.

Tusti Turbaühing annab wähempakkumise teel

turbalõikusetööd

wälja 2. okt. k. a. kell 10 e. l. Tusti aj. hr. H. Lenki cuumides. Juhatus.

Wajatakse maale kestealist

teenijat

koduse talituse pääle. Teateid saab Jakobsoni tän. 25-a.

Meierid!

Õppinud tööline — wõitegija soowib kohta. Teatada selle lehe talit. „Meiereitööline".

Wajatakse wilunud

lokkijat

Järele küsida Tartu tän. 16 „Toiduturg".

3-toaline köögiga

korter

ja ilus soe uuestiremonteeritud tuba mööbliga ehk ilma ära anda. Tartu tän. nr. 20, küsida G. Romanzowi ärist.

Korter

üürile anda koolilastele või ametiskäijale

Sakala puiestee nr. 5

Sakala Panga majas, Lossi uul. 22

korter - 6 tuba

ehk 4 tuba, wann, teenijatuba, köök

üürile anda

Küsida Sakala Pangast töötundidel.

---

5. suurtükiwäe grupp müüb 4. oktoobril 1932. a. algusega kell 10 Wiljandis, Reinu tee 2 asuwas grupi kraamilaos

awalikul enampakkumisel

mitmesugust kaitsewäele kõlbmata kraami, nagu: sadulad, sõiduwanker, hobuserakmed, wana plekk, wana raud, mitmesuguseid kaltsud jne.

Majanduse ülem.

Kes hääd tööd nõuab, ostab omale

prillid

ja laseb parandada kõik kellad, uurid ja prillid ainult

Mira äris

Tartu tän. 3, Patuse majas

Hinnad wõimalikult odawad ja töö eest täielik wastutus.

Korter,

2 wäheldast tuba köögiga elektriwalg., üürile anda Uku tn. 5 (Uueturu lähedal).

Möbleeritud

tuba

erasissekäik, ära anda

Tallinna tän. nr. 15—2

Toiduainete-

kauplus

hästi käidawas kohas kohe edasi anda ühes kaubaga.

Teateid selle lehe talit.

Elukoha muutmise tõttu käidawas, ilusas kohas wäheldane

talu

müüa. Küsida selle lehe talitusest.

Odawate hindadega!

Igasugu seina- ja laekellade ja uuride parandamine

wastutusega

ning teised peenmehaanika ja optikatööd. Tallinna tn. 1, Ap-õigeusu koguduse maja, sissekäik hoowist.

Leo Kerner.

Müüa

nikeldatud raudwoodi wedrumadratsiga Tartu tän. 59

Kasutage juhust! Müüa

hää spordipüss ja rewolwer

„Welodok". Järele küsida sit.

Müüa kohe wähepruugitud

kudumise-masin

nr. 4, latus 50 sentimeetrit. Lähemalt selle lehe talit.

Ostan wahtrapuid

tooreid ja kuiwi, igas pikkuses ja jämmuses, maksan ajakohast hääd hinda. Lossi tän. nr. 6 piibutreier A. Blumberg — Wiljandis.

Teadaanne.

Laup., 1. oktoobril ja esmaspäewal, 10 oktoobril on meie

walmisriieteärid

pühade tõttu suletud.

S. Schugol, Lossi t. 15,
H. Epstein, Kauba t. 4.

Karksi Muraksoo Turbaühisuse likwideerimise komisjon teatab, et ühingu pääkoosoleku otsusega on ühing määratud

likwideerimisele

Komisjon kutsub ühingu wõlausaldajaid esitama oma nõudmisi kuu aja jooksul alates 1. okt. 1932. a., hiljemalt esitatud palwed jäävad tähelepanemata. Aadr.: Nuia, Tauga p.-st.

Likwideerimise komisjon.

Karksi-Nuias

wõtab „Sakala" tellimisi ja kuulutusi wastu ning müüb üksiknumbreid

kaupmees A. Karro

Raadio

Neljapäeval, 29. sept.

Tallinn. 18 reklaami. — 18.10 päevauudiseid. — 18.25 heliplaate. — 18.45 päevauudiseid. — 19 ülek. Tartust. — 19.30 A. Sikkenberg: Raamat (trükist, välimusest ja illustratsioonist). — 20 ülek. Tartust. 20.05 Kontsert. Orkester: Lindner: polonees „Bakhanaal". Boieldieu: avamäng „Johann Pariisist". Gounod: valss oop. „Faust". Rosse: Pidulik meloodia. Haydn: Menuett. Ohlsen: valss Lootoslilled. Berger: Meloodia. Ocki-Albi: Carmen-Silva-valss. Grossmann: Csardas. Holmes: valss-boston „Armastuse unelm". Ruff: Kavatiin. Boccherini: Menuett. Waldteufel: valss „Väga armas". Urbach: Marss. Vahepääl esitab soololaule V. Veigart (bariton).

Tartu. 18 reklaami. — 18.10 ülek. Tallinnast. — 19 Inglise keele tund edasijõudnuile. — 19.30 ülekanne Tallinnast. — 20 Ilmateade ja ajanäitaja õiendus. — 20.05 ülek. Tallinnast.

Lahti ja Helsingi. 12.05 helipl. — 18 ork. konts. — 19.40 klaver. — 20.30 ork. „Faust" — 21.15 orkester. 21.45 päevauud.

Stokholm ja Motala. 18.45 helipl. — 20.50 ork. konts. — 23 keelp. orkester.

Oslo ja Sõavanger. 21.30 ringh. orkester.

Kallundborg. 21.10 sümf. konts. — 23.30 moodsat tantsumuusikat.

Riia. 16.30 kontsert. — 18 popul. vene laule. — 20.05 op. „Viktoria ja tema husar" — 22.30 helipl.

Kaunas. 19.30 ja 21.20 kontsert.

Varssav ja Katovice. 13.45—18 sõnal. ja helipl. 18 solistide konts. — 19.20 tantsumuusikat. — 21 popul. muusikat. — 23 tantsumuusikat.

Heilsberg ja Königsberg. 14.05 helipl. — 17.30 konts. 20 autoritetund. — 21 ülekanne Saksa nädala puhul. 22.10 õhtumuusikat.

Königsvusterhausen. 13 ilmateade ja helipl. — 15 kontsert. — 21 vaata Heilsberg. — 22.10 kontsert. — 23.30 tantsu- ja öömuusikat.

Breslau ja Gleivitz. 7.20 homm. konts. — 18.30 kodumuusikat. — 20.30 heliplaate. — 21 muusikat. — 22.10 kontsert.

Langenberg ja Köln. 18 videvikukonts. — 21 kerget muusikat. — 23.25 öö- ja tantsumuusikat.

Stuttgart (Mühlacker). 18 konts. — 20.30 koomil. oop. „Rügemendi tütar". — 22.30 keelp. kvarteti ettek.

Praaha. 13.30 kontsert.— 14.40 helipl. — 15.30 kontsert. — 19.30 saksa saade. 20,15 klaveriettek. — 22.30 kammermuusikat. — 23.20 kontsert.

Brno. 20.45 ülek. teatrist 22.30 Praaha. — 23.20—24 Praaha.

Beromünster. 21 kontsert. 21,30 Shveitsi heliloojad. 22.30 ajav. kontsert.

Viin. 20.15 tantsumuus.— 21.25 nädala mikrofon-följeton. — 21.55 muusikat klassil. operetest. — 23.30 laule, viiuli- ja saksofoniettekandeid.

Budapest. 20 tsello- ja lauluettek. — 21.30 muusikat operetest.

Bukarest. 20.40 helipl. 21 laule. — 21.20 sümfoonia kontsert. — 22.15 kontserdi järg.

Pariis. 8.45 heliplaate.— 13.30 helipl. — 21.45 klaveriettek. — 23 helipl.

London ja Daventry. 21 op. „Tsirkusprintsess" — 22.15 tselloettek. — 23.15 tantsumuusikat. — 23.30 tantsumuusikat.

Leningrad. 9 linnaork. konts. — 9.30 töölislõuna. 15 konts. lastele. — 15.30 konts. — 17 külaork. konts. 17.30 linnaork. kontsert. — 18.07 töölisleht. — 19.30 ülek. philharmooniast. — 22.30 teateid — 2 öökonts.

Moskva Komintern. 4.45 sõnal., 5.15 muus., 5.45 sõial., 6.15 konts., 6.45 sõnal., 7.15 uudiseid, 7.30 konts., 10.55 aeg, 11 konts., 12 konts., 14.30 lastekontsert, 15 konts., 16 konts., 20.10 külaõhtu, 22.55 Punane plats ja aeg.

Reedel, 30. sept.

Tallinn. 17.30 reklaami. 17.40 päevauudiseid. — 17.55 heliplaate. — 18.15 lastetund. — 18.45 päevauudiseid. — 19 K. Brauer: Muljeid autobusereisist Pariisi ja tagasi. — 19.30 Pool tundi sooloettekandeid: Esinevad: Arnold Sepp (flööt), Artur Saat (viiul) ja Fr. Nikolai (klaver). — 20 ülekanne Tartust. — 20.35 Kontsert. Orkester: Gonradi: avam. „Berliin, kuis ta nutab ja naerab". Donizetti: fant. oop. „Lucia di Lammarmoor" Dyck: Meloodia. Saint-Saens: fant. oop. „Simson ja Delila". Taeye: Meloodia. Suppe: avam. „Luuletaja ja talupoeg". Nedbal: Valss. Svendsen: Rootsi viis. Suppe: avam. „Ilus Galathea". Massenet: Aragoonlanna. Dreyer: süit „Tiibet". Marss.

Tartu. 17.30 reklaami.— 17.40 ülek. Tallinnast. — 20 ilmateade ja ajanäitaja õiendus. — 20.05 Arstiteaduslik loeng E. Tervish. Muuseumist. — 20.35 ülek. Tallinnast.

Lahti ja Helsingi. 12.05 helipl. — 1 8laule. — 20.05 sümf. kontsert. — 21.45 päevauudiseid.

Stokholm ja Motala. 18.25 mängum. muusikat. — 19 helipl. — 21 ork. konts. 23 ork. kontsert.

Oslo ja Stavanger. 21 viiuli- ja tsembaloettekand. 23.15 Schuberti helitöid.

Kallundborg. 21.10 taani romansse. — 23.45 moodsat klaverimuusikat.

Riia. 7.30 konts.— 17.30 popul. muusikat. — 20.05 sümf. kontsert. — 22.30 lõbusat muusikat.

Kaunas. 19.30 ja 21.20 kontsert.

Varssav ja Katovice. 13.45—18 sõnal. ja helipl. 18 ajav. muus. — 19.20 tantsumuus. — 21.15 sümf. kontsert. — 23.50 tantsumuusikat.

Heilsberg ja Königsberg. 17 naistetund. — 17.30 pärastlõuna konts. — 21 Saksa romantilisi heliloojaid. — 23.30 millest Ameerikas kõneldakse (ülek. Washingtonist).

Königsvusterhausen. 13 ilmateade ja helipl. — 15 konts. — 17.30 kontsert. — 20 arstiteadusl. loeng. — 21 Fr. Schilleri draamatiline luuletis „Vallensteini surm". 23.30 ülek. Washingtonist. Lõpuks kuni 1 ajav. muus.

Breslau ja Gleivitz. 7.20 homm. konts. — 20 vaimul. laule. — 23.30 vaata Heilsberg. — 23.45 ajav. muusikat.

Langenberg ja Köln. 21 Fr. Schilleri „Vallensteini surm" — 23.30 millest kõneldakse Ameerikas! (ülek. Washingtonist). — 23.45 öömuusikat.

Stuttgart (Mühlacker). 18 konts. — 20.30 harmoon. konts. — 21 Dooni kasakate koor. — 23.45 ork. kontsert.

Praaha ja Brno. 19.25 Saksa saade. — 20 klaveriettek. — 20.25 vokaalsoliste. — 21 segaeeskavaga konts. — 23 Praaha. — 23.20 helipl.

Beromünster. 21 lõõtsharm. muus. — 21.30 ork. konts. — 21.45 vokaal- ja instrumentaalmuus. — 22.40 ballaade.

Viin. 19.55 R. Wagneri romant. oop. „Lohengrin".

Budapest. 21.35 Puccini fantaasiaid. — 23 mustlasmuusikat.

Bukarest. 19.10 ringh. ork. — 20.40 oop. „Madame Butterfly".

Pariis. 20 ja22.30 helipl.

London ja Daventry. 21 promenaadi kontsert. — 23.10 konts. — 24 tantsumuusikat.

Leningrad. 9 linnaork. konts. — 9.30 komsomollõuna. — 15 konts. lastele. 19.30 külaork. kontsert. — 20 teateid ja töölisleht. — 23.07 kontsert.

Moskva Komintern. 4.45 sõnal., 5.15 muus., 5.45 sõial., 6.15 konts., 6.45 sõnal., 7.15 uudiseid, 7.30 konts., 10.55 aeg, 11 konts., 12 konts., 14.30 lastekontsert, 15 konts., 16 konts., 20.10 külaõhtu, 22.55 Punane plats ja aeg.

Vastutav toimetaja H. Jürisson. Trükitud SAKALA TRÜKIKOJAS, Viljandis. Väljaandja SAKALA KIRJASTUSÜHING.